

МАЛИОТ ЦИН

ШТЕДЛИВ И МОЌЕН

Производство
на домати на
отворено

Интензивни
системи за
одгледување
јаболка

Кошница се
мрежеста
преграда

Дигестер
систем за
биогаз

ОВИЕ ЈАГОДОВИ ГРМУШКИ СЕ ИСКАЧУВААТ КОН НЕБОТО...

... и Ви даваат постојано, од крајот на мај до појавата на првите студови, јагоди кои што ќе ги собирате на висина на човечки раст.

Еден француски градинар разви еден навистина необичен вид на јагодови грмушки. Овие јагодови грмушки можат да достигнат висина од над 1,20 м. Во текот на пет месеци, во годината, тие се претрупани со прекрасни плодови кои што Вие ќе ги соберете чисти, здрави и со неповторлив вкус.

Засадете ги, кога ќе имате слободно време, во Вашата градина или пак дури и на Вашиот балкон.

Јагодовите грмушки "Монт Еверест" (поставена трговска марка) кои растат во висина имаат потреба од сосема малку простор за да се вкоренат. Тие се

приспособуваат на секакви почви и се отпорни на студ. Доволни се неколку минути за да ги засадите, а потоа ќе треба само да ги оградите со колци и да ги полевате од време на време.

Тие создаваат шарен декор во Вашата градина и даваат плод со години.

Вие ќе се воодушевувате од ден на ден, гледајќи ги стебленцата како растат сè повисоко и како се покриваат со листови, со цветови, а понатаму и со плодови кои што ќе растат и ќе се множат како големи црвени гроздови. Замислете си ја радоста на Вашите деца, кога ќе им дозволите да ги собираат со

едно подавање на раката, тие големи сочни плодови, добро созреани, чисти и без прашина, директно од Вашето јагодово дрво!

Ќе собирате од нив сè до појавата на зимските студови, долго време откако вообичаената сезона на обичните јагоди ќе заврши и од година во година тие ќе продолжат да Ви даваат од своите сочни плодови.

Да, сега повеќе не е потребно да се наведнувате за да собирате јагоди од земја кои што биле во калта и кои што животните секогаш успеваат да ги вкусат пред да созреат добро.

www.jagodi-monteverest.net

5 месеци во годината ќе има вакви огромни јагоди на Вашата трпеза

Порачајте сега за да ги добиете на крајот на месец март, кога температурата е најпогодна за засадување.

КУПОН ЗА ПОРАЧКА

Овој купон да се исече и да се прати на адреса: Директ Маркет: П.ФАХ 230, 1000 Или директно на телефон: (02) 55 129 55

☐ **ДА**, сакам да профитирам од Вашата исклучителна понуда и да ги порачам познатите Јагодови грмушки кои растат во висина "Монт Еверест". Се разбира дека во краен случај, доколку до 120 дена и во текот на најмалку пет месеци не добијам големи гроздови од црвени јагоди кои што ќе можам да ги собирам на висина на човечки раст, ќе треба само да Ве информирам по пошта и сумата која што ја платив за јагодовите грмушки ќе ми биде вратена веднаш и без никакви ограничувања, со писмен налог на мое име.

Под оваа целосна и конечна гаранција, порачувам:

- ☐ - 1 серија од 5 јагодови грмушки по цена од само 690 денари.
- ☐ - 1 серија од 10 јагодови грмушки по цена од само 890 денари. (така ќе заштедам 490 денари.)
- ☐ - 1 серија од 20 јагодови грмушки по цена од само 1580 денари. (така ќе заштедам 1180 денари.)

Сега нема да платам ништо, сумата за мојата порачка ќе ја платам при примање на јагодовите грмушки (+179 ден. за пакувањето и испраќањето).

☐ Би сакал/а мојата порачка да се испорача приоритетно (+90 ден. за дополнителни трошоци.)

Наведете подолу:

Име..... Презиме.....

Адреса: Град..... Ул.....

Наведете телефонски број доколку сакате да бидете информирани за датумот на испорака.....

Сите Ваши десерти ќе бидат успешни со овие јагоди со неспоредлив вкус

Гаранција

Јагодовите грмушки кои растат во висина се достапни во специјална амбалажа која што ги заштитува нивните корени. Можете да ги посадите веднаш по нивното добивање. Доколку до 120 дена и во текот на најмалку пет месеци не добиете големи гроздови од црвени јагоди кои што ќе ги собирате на висина на човечки раст, ние се обврзуваме да Ви ја вратиме, на барање и без ограничувања со писмен налог на Ваше име, сумата која што сте ја платила за порачаните јагодови грмушки.

Со пополнувањето на овој купон се согласувам, содржаните во него, мои лични податоци да бидат регистрирани од Директ Маркет, за да може да ми испраќа предлози, рекламни или маркетинг известувања по пошта, на телефон, преку СМС или на каков и да е друг начин, за неговите производи или за оние на други трговски друштва. ☐ ДА Се согласувам да добивам понуди, рекламни и маркетинг известувања по пошта, на телефон, преку СМС или на каков и да е друг начин. ☐ НЕ Не се согласувам. Имате право во рок од 7 работни денови да се откажете од договорот. Адреса: Директ Маркет: П.ФАХ 230, 1000 Скопје

Проблем или решение

Во голем број ситуации кога гласно размислувам за некои проблеми, секогаш го поставувам прашањето: Сакаме да го решиме проблемот или не сакаме.

Е, токму сега им го поставувам истото прашање на тутунопроизводителите и на лидерите на здруженијата кои ги застапуваат овие земјоделци како нивни членови. Сакаат ли навистина да им помогнат на фармерите да изнајдат соодветно решение околу авансирањето, каде што треба да се почитува Законот, проблемот со идентификационите картони и проблемите со цените?

И поинаку може да се постави прашањето: Дали самите здруженија седнале со своето членство да ги слушнат нивните маки, проблеми, како и предлози за решавање на проблемите?

Федерацијата на фармерите на РМ минатиот месец буквално ја фрли црвената ракавица и јавно кажа: Дајте ние, Сојузот на тутунски здруженија, Асоцијацијата на земјоделци, Сојузот на земјоделци, да седнеме и да разговараме со тутунопроизводителите и да им помогнеме и да излеземе со заедничко решение!

За жал, тоа не се случи. Дури и претседателот на Сојузот на тутунски здруженија на РМ, Данчо Милески, за „Сител“ изјави дека став на Сојузот е да не присуствува на овие средби на Федерацијата, бидејќи, како што објаснува, во консултација со ресорното Министерство, сметаат дека начинот на кој се поставуваат работите не соодветствува на реалната состојба.

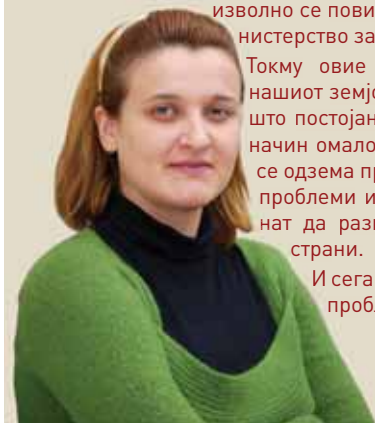
Е, па, сега јас јавно Ве прашувам, господине Милески: Кој е вашиот начин на решавање на проблемот? Исто така, Ве прашувам: Дали со Министерството се советувате и кога сте повикани да бидете вклучени кога се потпишуваат договорите? Дали и со Министерството се консултирате како да реагирате кога тутунарите се изманипулирани од компаниите? Како вие ги застапувате сите тутунопроизводители во државата кога не сакате со нив да разговарате, ви треба мислење од некој трет или можеби само произволно се повикувате на институцијата Министерство за земјоделство?

Токму овие случаи покажуваат зошто нашиот земјоделец не се развива. Затоа што постојано е изманипулиран и на тој начин омаловажен и, за жал, воедно им се одзема правото да ги истакнат своите проблеми и на заедничка маса да седнат да разговараат со сите засегнати страни.

И сега повторно прашувам: Сакаме проблем или решение?

Со почит,

М-р Билјана Петровска-Митревска

**Агрометеорологија:
ЕСЕНСКАТА СУША,
РЕТКА ПОЈАВА
ВО МАКЕДОНИЈА?!**

6

**Градинарство:
ТЕХНОЛОГИЈА
НА ОДГЛЕДУВАЊЕ
НА КОПИР**

8

**Поледелство:
ПРАВИЛНО ФОРМИРАЊЕ
НА ЛЕИ**

16

**Инсертер
САМОНИКНАТИ
РАСТЕНИЈА**

24

**Цвекарство:
ТРАЈНИ И
РАЗНОБОЈНИ ЦВЕТОВИ**

36

**1 € МЕСЕЧНО =
ИНФОРМИРАНИ И ЕДУЦИРАНИ
ИНДИВИДУАЛНО ЧЛЕНСТВО ВО**

ФЕДЕРАЦИЈА НА ФАРМЕРИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Списанието „Моја земја“ излегува месечно и е во сопственост на Федерацијата на фармерите на Република Македонија. Првиот број излезе како организациски билтен на ФФРМ во април 2003 година, а од декември 2006 се дистрибуира како месечно специјализирано списание за земјоделство и рурален развој.

Моја земја
Април 2012
Издавач:
ФФРМ Медија
Ул. Гиго Михајловски
Бр. 3, 1000 Скопје
Тел/Факс: 02 3099042
e-mail: mojazemja@gmail.com

Број на жиро сметка:
380-1-645333 001-46
Прокредит банка
Управител и маркетинг
Благојче Најдовски 070/937132
blagojce.najdovski@ffrm.org.mk

Главен и одговорен уредник
Билјана Петровска Митревска
biljana.petrovska@ffrm.org.mk

Фото вест - насловна
Благојче Најдовски

Лектор
Верица Неделкоска
Новинар
Маријан Кировски
Соработници
Марија Гошева-Ковачевиќ

Стручни соработници
Проф. д-р Златко Арсов
проф. д-р Крум Бошков

проф. д-р Елизабета
Мискоска-Милевска
проф. д-р Маријан Кипријановски
м-р Томе Тимов
Стојан Глигоров
Раде Каранфиловски
Гоце Митевски
Александар Стојкоски
Ангелко Ангелески
Асс. м-р Ромина Кабанова
Проф. д-р Гордана Попсимонова
Зоран Голубовски, Гоце Георгиевски
Иванчо Стаматовски

Дизајн: Бригада дизајн [brigada.mk]
Печати: Пропоинт, Скопје

Почитувани читатели, сите сугестии, забелешки, прашања и критики, Ве молиме, да ги испраќате на емаил адресите наведени во импресумот. Со тоа ќе влијајете на квалитетот на содржината и ќе добиете информации за Ваше подобро и поквалитетно земјоделско производство или развој на средината. Затоа, редакцијата Ве охрабрува да ни пишувате.

Средба со министерот Димовски

На барање на Федерацијата на фармерите на РМ, беше реализирана средба со министерот за земјоделство, Димовски, на којашто се разговараше за проблемите во земјоделството, со тоа што посебно внимание се посвети на субвенциите.

ФФРМ ги образложи своите забелешки поврзани со финансиската поддршка во земјоделството. Како најголем проблем, од страна на организацијата беше истакнато скалестото субвенционирање кое во скоро сите гранки е намалено споредено со минатата година и тоа подразбира намалување и на поддршката.

Министерот Димовски вети дека ќе ги разгледаат забелешките на ФФРМ за програмата за субвенционирање и ќе продолжат со разговори за Програмата за субвенционирање. Димовски ги покани претставниците на Федерацијата со свои предлози директно да се вклучат во подготовката на тригодишната програма за субвенционирање.

На средбата, од страна на ФФРМ беше истакнат и проблемот на фармерите од тетовскиот регион со неисплатените средства за заболени грла добиток од туберкулоза и бруцелоза, одземен уште од 2010 година.

Од МЗШВ беше одговорено дека средствата се префрлени во Ветерина и дека се очекува да започне исплаќањето.

Се разговараше и за намалување на ДДВ за сточната храна од 18% на 5% со цел да се снижи и цената. ФФРМ истакна дека земјоделците имаат голем проблем со пасиштата кои се пошумуваат или се користат за друга намена, а Димовски нагласи дека се подготвувал нов закон за пасишта и во работната група ќе била вклучена и ФФРМ.

Во рамките на средбата е договорено да се обезбеди транспарентна информација и континуитет во водењето на разговорите. ■

Мрежата на жени-фармери оствари средба со Џули Виск, експерт за женско претприемништво во Американската амбасада, на којашто се зборувааше за еманципација и заедничко знаење на жените за трендовите, ресурсите и практичните пристапи за отпочнување бизнис. ■

Економското здружување – спас за опстојувањето на фармерите

Поскапувањето на нафтата е еден од најголемите виновници за покачувањето на цената на трошоците во земјоделството. Тоа директно влијае на македонското земјоделство и понатаму да остане неконкурентно на домашните и странски пазари, а цените на земјоделските производи стануваат понеприфатливи и за потрошувачите и за продавачите и за нас, земјоделците.

„Цената на нафтата последната година се покачи за повеќе од 20%, цената на репроматеријалите во земјоделството споредено со јануари-февруари оваа година порасна за 4,2%, но исто така и трошоците за живот пораснаа за 0,5% на месечно ниво. Сите овие факти покажуваат дека македонскиот земјоделец и понатаму е непрофитабилен“, вели Андрија Секуловски, претседател на ФФРМ.

ФФРМ потенцира дека земјоделците треба економски да се здружат за намалување на директните трошоци, како прва помош за нивно опстојување на пазарот. Според анализата, логички е да се размислува за воведување зелена нафта, која директно влијае на сите трошоци. Федерацијата и понатаму продолжува да го едуцира своето членство за користење на алтернативни извори на енергија, со што би имале постабилни цени во своето производство. ■

ФФРМ бара обединување на сите земјоделци за проблемите со тутунот

Федерацијата на фармерите на РМ, следејќи ја состојбата со тутунот, проактивно се вклучува во процесите за намалување на проблемите со тутунопроизводството со цел да ги заштити интересите на тутунопроизводителите, членови на ФФРМ. Организацијата, со цел да им помогне на тутунопроизводителите со проблемите со авансирањето и проблемот со идентификационите картони за реколтата 2012, покива на средба со другите организации за да се излезе и настапи со заедничко решение и предлог. И покрај уредната покана, Сојузот на земјоделци, Асоцијацијата на земјоделци и Сојузот на тутунски здруженија не присуствуваа на средбата во прилепското село Лажани, која беше организирана од Федерацијата, на иницијатива на својата членка, Сојузот на здруженија на тутунопроизводителите „Петун“ каде што беа разгледувани проблемите со авансирањето и проблемот со идентификационите картони за реколтата 2012. Федерацијата на фармерите на РМ изразува големо жалење за ваквото однесување на другите организации на земјоделците со што се кочи процесот на обединување, заедничко настапување и застапување на интересите на тутунопроизводителите во интерес на решавање на нивните проблеми. За Федерацијата на фармерите, овој чин е нетранспарентен и се создава простор за манипулација на земјоделците, а најмалку решавање на нивните проблеми. На средбата присуствуваше Синдикатот на тутунопроизводители од Унијата на независни синдикати кои истакнаа дека голем дел од земјоделците се жалат кај нив за нетранспарентното однесување на Сојузот на тутунски здруженија.

Сојузот на здруженија на тутунопроизводители „Петун“, како членка на ФФРМ, бара да се направат измени во законските одредби така што во самите процеси на преговарање да биде вклучена и Федерацијата на фармерите на РМ како легитимен претставник на земјоделците во која членуваат и тутунопроизводители, а не само Сојузот на тутунски здруженија.

На средбата во прилепското село Лажани, од страна на тутунопроизводителите беше истакнато дека преговарач за откупните цени не е Владата или Министерството за земјоделство, туку самите земјоделци и комбинатите. На средбата се потенцираше дека од страна на откупувачите не се почитува Законот за тутун. Според законот, авансот на откупувачите за производството на тутун не треба да биде понизок од 15% од трошоците за производство, но за жал, тоа фирмите не го почитуваат. Според направените анализи, ФФРМ предлага просечната цена да биде покачена за 20% и тоа да биде во линеарен однос на класите. Тутунопроизводителите побараа да се реши проблемот со имотните листови и договорите за закуп на државно земјиште кои се неопходни за склучување на договорите со комбинатите. ■

Средба со „Петун“ во Прилеп

Состанок со тутунарите во Лажани

Измена на Законот за пасишта

Треба да се направи измена на Законот за пасишта и во рамките на работната група да биде вклучена и Федерацијата на фармерите. Потребно е да се склучуваат договори за користење на пасиштата и плаќањето за користење на пасиштата треба да биде зависно од бонитетот на овие површини. Ова се дел од заклучоците донесени на средбата помеѓу претставници од ФФРМ и директорката на ЈП за пасишта и раководителот на секторот за шумарство при МЗШВ. Претставниците од Федерацијата нагласија дека голем проблем во овчарството се пасиштата, така што голем дел од нив се користат како обработливо земјиште или се пошумуваат. Одгледувачите на овци, членови на ФФРМ, потенцираа дека се применува плаќање за градбите од привремен карактер кои биле претходно изградени од други лица или, пак, се употребувани од лица кои ги користат пасиштата и имаат договори, но дополнително плаќаат за нив. Ваквиот надоместок не се среќава во ниту една законската рамка. ■

Есенската суша, ретка појава во Македонија?!

Пишува: Ангелко Ангелески, советник за агрометеорологија во УХМР

Неравномерниот распоред на врнежите е честа појава на територијата на Македонија, а недостигот на врнежи беше најизразен во есенскиот период, во месеците октомври, ноември и декември, кога недостигаа врнежи со количества од околу 100-130 л/м². Карактеристични за овој период се врнежите забележани во ноември кои се движеа најмногу до 10 л/м², но и целосно отсуство на врнежите во Крива Паланка што не е забележано во досегашните мерења откога постојат организирани метеоролошки мерења во нашата држава. Надополнување на целата оваа состојба беа и потпросечните количества врнежи во декември.

Вредностите на стандардниот индекс на врнежи (СПИ) за ноември е во категоријата на катастрофални суши на целата територија на Р. Македонија како што се гледа и на картата подолу. Ова оперативно пресметување во УХМР е овозможено во рамките на проектот „Центар за управување со суша во Југоисточна Европа“, финансиран од Транснационалната програма за Југоисточна Европа (ЈИЕ) на Европската Унија.

Овие недостатоци до одреден степен се компензираа со количествата добиени во текот на првите два месеца од оваа година кога имаме просечни до натпросечни количества од дожд и снег, особено во земјоделските житородни региони, но сè уште не се во границите на целосно задоволување на потребите на земјоделските култури.

Есенската суша забележана во Република Македонија во производната 2011-2012 година беше сериозна закана за предизвикување штети, посебно кај есенските посеви кои во моментот на навлегување во услови на презимување беа најзагрозената категорија од сите земјоделски култури кои се одгледуваат на отворен простор.

Дополнително негативно влијание врз културите и дехидрацијата на почвата имаа и „благо“ покачените температури на воздухот во истиот период што доведе до состојба сушата сè уште да се чувствува и нејзините последици да се видат по топењето на снегот.

Есенската суша и недостигот од врнежи придонесе и за драстично намалување на влагата во подлабоките слоеви од почвата, што се одразува и кај повеќегодишните култури како што се овошките и виновата лоза, но сепак најмногу ја чувствуваат есенските посеви кои немаат никакви резерви на вода, нити во површинскиот ниту во подлабоките слоеви. Тие треба да бидат резерви во услови за презимување и отпочнување на вегетацијата во пролетниот период, кога потребите од вода се многу големи. Недоволната развиеност на растенијата придонесе за поголема осетливост кон минималните зимски температури, а со тоа и се зголеми ризикот од угинување или делумно уништување на посевите.

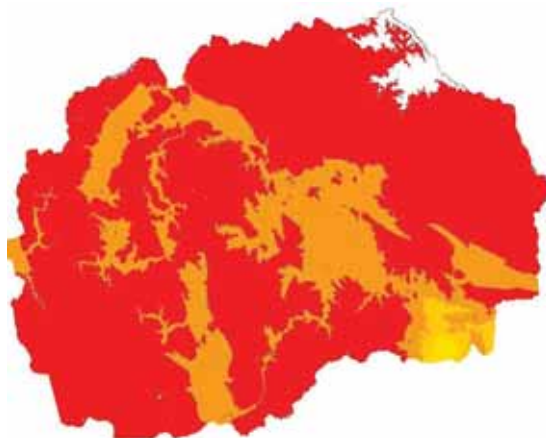
Од анализата на податоците за последните пет години, резултатите се вцашувачки. Земени се четири страници лоцирани во најголемите житници во Македонија и тоа: Прилеп, Битола, Штип и Скопје.

Количеството дожд паднато оваа година како сума за октомври и ноември се движи од 20 л/м² во Скопје, 35,6 во Штип, 37,4 во Битола и 43,9 во Прилеп, додека просечните количества за последните пет години се движат во границите од 128 л/м² во Штип до 153 во Битола, што покажува дека се повисоки за 93 л/м² во Штип до 117 л/м² во Скопје, односно недостигаат околу 100, па и повеќе литри на м².

Овогодишните врнежи споредени на десетгодишно ниво или на триесетгодишно ниво се малку помали и се движат во границите од 63 до 83 или, пак, до 92 л/м² во однос на многугодишниот просек.

Податоците по години покажуваат дека последните пет години биле релативно повлажни, со поголеми количества врнежи од просечните со исклучок на 2008 година кога сумите се во границите на просечните, додека во останатите години има врнежи и повисоки од 200 л/м² како сума за двата месеца.

Есенската суша продолжи и во зимскиот период, иако беа забележани поголеми количества снег и формирана снежна покривка во Пелагонија, посебно во битолскиот дел, која достигна дебелина поголема од 27 см. Сепак, како количество врнежи што ќе го даде тој снег со неговото топење не е поголемо од 40-45 л/м², што покажува дека дефицитот на влага сè уште останува актуелен, затоа што вкупните врнежи кои недостигаат пред овие влажни бранови проследени со дожд и снег беа од 120-150 л/м². ■

YaraMila™

Complex

НРК ђубриво - Бисерни гранули

Вкупен азот	12,0%	Најголема густина	1.14кг/л
Нитратен азот	5,0%	Големина на гранула (2-4мм)	88%
Амонијачен азот	7,0%	Боја	зелена
Вкупно P ₂ O ₅	11,0%		
Растворлив P ₂ O ₅	7,7%	Бор	0,015%
Вкупно K ₂ O	18,0%	Железо	0,20%
Вкупно MgO	2,7%	Манган	0,020%
Сулфур (S)	8,0%	Цинк	0,020%

Комплетност

Секоја гранула на YaraMila™ подеднакво ги содржи декларираниите N,P,K, сулфур, магнезиум и микроелементи.

Балансиран извор на азот

YaraMila™ вклучуваат избалансиран нитратен и амоњачен азот правејќи ги значително поефикасни отколку ђубривата базирани на амониум.

YaraVera™

Amidas

Гранулирано азотно и сулфурно ђубриво

Вкупен азот	40.0%
Уреа	35.0%
Амонијачен азот	5.0%
Сулфур (S ₀₃)	5.5%
Густина	1.3 кг/л
Боја	јасно жолта

Високи содржини на хранливи материи

YaraVera™ Amidas обезбедува истовремена примена на азот и сулфур во сооднос 7:1 што е споредлив со органска материја во почвата. Овој однос е идеален за растенијата и го намалува ризикот од испирање.

Содржината на сулфур во YaraVera™ Amidas ја подобрува ефикасноста на азотот од уреата со намалување на загубите од испарување на азотот до 35% на почви со ниска pH вредност.

Производител:
Yara International ASA
Bigdoy alle 2, N-0202, Осло, Норвешка

Застапник и дистрибутер:
МАГАН-МАК ДОО - Скопје, Македонија
Тел. 02/3216-147 , Факс. 3216-158

Технологија на одгледување **Компир**

Пишува: Дипл. инж. агр. Стојан Глигоров

Компирот е прилично прилагодлива култура која бара длабоки, пропустливи и лесни почви. За да се овозможи добар пораст и принос во текот на целата вегетација, треба претходно да се изврши агрохемиска анализа и врз основа на таа анализа може да се придонесе за намалување на трошоците, заштитата, ѓубривата, наводнувањето и др.

Најпогодни површини се почви со слабо кисела реакција или pH 5,5 – 6,5. Компирот прортува на температура од 7 до 10°C. Промените на влажноста во почвата придонесуваат за деформација на кртолите. Садниот материјал е прилично скап и треба да се внимава при неговата набавка, односно секогаш треба да биде придружен со декларација.

Големо внимание треба да се обрне на растојанието при садењето, а тоа зависи од повеќе фактори: големината на кртолите, механизираниот процес на обработка и должината на вегетацијата.

Растојанието помеѓу редовите треба да биде 50-60 см (за рачна обработка) или 70-80 см за машинска обработка. Растојанието од кртола до кртола треба да биде 30-40 см. Садење се врши на 5-6 см, што зависи од структурата на почвата. Сечењето на компирот при садењето не е препорачливо бидејќи постојат услови за развој на повеќе габни болести. Исхраната на компирот (ѓубрењето) зависи од фазата на развој. На пример, потребата од калиум е голема во почетокот на вегетацијата, а се намалува во фазата на цветањето; азотот ја забрзува вегетацијата и влијае на формирањето поголеми кртоли, а со тоа и на поголем принос.

Од минералните ѓубрива погодни комбинации се NPK 8-16-24, 10-30-20, 15-15-15.

Недостигот од микро и макро елементи се одредува по пат на агрохемиска анализа, но и по познавањето на симптоматиката на листовите или лисната маса. ■

При оптимални услови на одгледување на компирот треба да се запазат неколку параметри. Длабочината во однос на почвата е 50-60 см бидејќи поголемиот дел на кореновиот систем се наоѓа на оваа длабочина. Структурата на почвата треба да биде растресита, песоклива, пропустливоста на почвата треба да биде висока, бидејќи тешките и збиени почви го спречуваат нормалниот развој на кртолите и се намалува нивниот квалитет.

pH вредноста треба да се движи од 6 до 6,5, на нутрални и алкални почви поголема е опасноста од причинители на болести, на пример, краставост, а површината треба да биде богата со органски материи. Температурата на поникнување е 14 – 16°C, а оптималната температура е 18- 20°C. Биолошкиот максимум на температура е над 30°C, која неповолно влијае на порастот и не може нормално да вегетира. Што се однесува до одгледувањето млад компир, треба да се избегнуваат подрачја каде што постои опасност од доцни пролетни мразеви.

Сузбивање на болести и штетници при производството на расад

Пишува: Дипл.земјод.инж.Благојче Димитриев

Најчести болести кои се појавуваат во расадничкото производство се: *Pythium* spp полегнување на расад, оваа болест предизвикува слабо поникнување на растенијата. Слабото поникнување на растенијата е резултат на инфекциите на ркулците. Почетната инфекција се појавува во вид на слабо потемнета воденеста мека дамка. Габата продолжува да ја зголемува инфицираната зона, патогенот го зафаќа никулецот и тој брзо изумира. Доколку никулците се поникнати габата ги напаѓа сочните ткива од сеанците кои стануваат воденести и обезбоени и при тоа клетките изумираат а растението одеднаш вене и изумира.

Phytophthora spp или гниење на коренот е болест кој резултира со недостаток на вода и храна кај растенијата, стануваат заслабени и осетливи на напад од други патогени. Кај сите домаќини нападнати од оваа болест многу од малите коренчиња изумираат а на поголемите се јавуваат кафеави некротични дамки при што доаѓа до изумирање на целото растение.

Sclerotinia sclerotiorum или бело гниење е болест што се манифестира со венење на целото растение. Симптоми на бело гниење се жолтење на листовите и појава на карактеристичната бела мицелија при основата на стеблото.

Fusarium oxysporum или фузариозното венење се одликува со пожолтување на нерватурата и венење на листовите. На стеблото се појавуваат надолжни некротични рани и дамки додека пак на основата на стеблото и коренот се јавува гниење. *Verticillium* spp е вертицилиозно венење и за разлика од фузариозното гниење се јавува при пониски температури. Оваа болест има карактеристично зелено венење односно иако растенијата ја имаат зелената боја тие едноставно венеат.

Alternaria solani или црна дамкавост е болест која ги напаѓа листовите на кои се развиваат карактеристични крупни и тркалезни кафеави до црни дамки.

За решавање на проблемот со овие болести, стручниот тим на Хемомак Пестициди ДОО Велес ви ја препорачува следната комбинација на препарати: ENERVIN во состав од ametoctradin 120 г/кг и metiram 440 г/кг во доза од 2,5 кг/ха со прскање или 0,25% со заливање плус SIGNUM во состав од boscalid 267 г/кг и pyraklostrobin 67 г/кг во доза од 1 кг/ха со прскање или 0,1% со заливање и друга комбинација ORVEGO во состав од ametoctradin 300 г/л и dimethomorph 225 г/л во доза од 1 л/ха со прскање или 0,1% со заливање плус SIGNUM во доза од 1 кг/ха со прскање или 0,1% со заливање. ■

Во производството на расад се јавуваат и голем број на почвени штетници како што се: ровец *Gryllotalpa gryllotalpa*, жичани црви *Elaterridae*, совици *Noctuidae*, грчици *Melolontha melolontha*, ларви на лукова мува *Delia antiqua*, ларви на зелкова мува *Delia radicum*, ларви на градинарска мушица *Bibio hortulans*, моркова мува *Psila rosae*. Земјишен инсектицид кој е дозволен за употреба во Република Македонија е препаратот Dursban G-5. Препаратот Dursban G-5 содржи активна материја hlorpirifos-etil 50г/кг. Dursban G-5 и претставува земјишен инсектицид за сузбивање на почвени инсекти во градинарските култури како домот, пиперка, краставица, кромпир, зелкови култури, марула, мешункаст зеленчук, кромид и лук со примена со расадувањето во количина од 35-60 кг/ха (3,5-6 кг на 1000 м²) со примена на цела површина и 15-20 кг/ха (1.5-2 кг на 1000 м²) со примена во редови. Апликацијата на овој инсектицид е со задолжително внесување (инкорпорација) на гранулитите во почвата.

Почвата, температурата и наводнувањето – пресудни фактори

Пишува: проф. д-р Гордана Попсимонова,
Гоце Георгиевски, дипломиран агрономски инженер

Пред започнувањето со одгледување на домотот, потребна е детална анализа на педоклиматските услови. Потребно е консултирање со метеоролошките податоци за избегнување рани и доцни мразеви, како и со резултатите добиени од почвените анализи. Анализа на почвата треба да се спроведе минимум на секои пет години. Доматот, во однос на барањата на типот и структурата на почвата, најдобро поднесува почви со длабочина на почвен слој најмалку 25-30 см, со добра водопропустливост, глинесто-илести и песокливо илести почви со рН реакција од 6 до 8,5 и електроспроводливост под 3 mS/cm.

Минималната температура на воздухот во местата на одгледување не смее да биде под -2°C во периодот на почеток на вегетацијата. Во фазата на цветање максималната температура треба да биде под 35°C и да се избегнуваат локалитети со висока релативна влажност на воздухот. Поради малото и нерамномерно распределено количество на врнежи во овој реон, неопходно е наводнување. За високи тунели се препорачуваат детерминанти и семидетерминантни сорти и хибриди.

Плодоред и смена на култури - Доматот не смее да се сади на исто место по домот, пиперка, компир. При одгледувањето во монокултура, приносот се намалува за 30-40% во однос на одгледување во плодоред. Доматот во плодоредот доаѓа на прво место и многу добро реагира на ѓубрење со арско ѓубре. На исто место треба да се одгледува дури по 3-4 години. Површините под домати треба да бидат оддалечени и од растенијата од иста фамилија. Најдобри преткултури се повеќегодишните тревы, легуминози, а од зеленчукот – грашок, кромид, зелка и морков.

	Пиперка		Домат		Модар патлиџан	
Предкултура	т/ха	%	т/ха	%	т/ха	%
Патлиџан	17,6	91	86,6	100	47,5	100
Пиперка	19,5	100	92,4	104	59,2	125
Домат	20,6	106	88,7	100	51,4	108
Пченица	32,6	167	104,2	118	51,4	108
Тревна смеса	37,5	192	140,0	158	80,1	168
Луцерка	36,9	189	133,4	151	80,5	169

Ѓубрење - Количеството хранливи материи за производство на домати се одредува во зависност од плодноста на почвата. На средноплодните почви, домотот се ѓубри со 100-120 кг N, 80-90 кг P2O5 и 100-140 кг K2O по хектар. Две третини NPK се даваат пред сеидбата или садењето, а едно прихранување со NPK треба да се изврши во фазата на масовно цветање. Во понатамошниот период на вегетација, со заштита на посевите, потребни се 2-3 фолијарни прихранувања. Со основната обработка треба да се изврши и ѓубрење со 30-40 т/ха арско ѓубре.

Наводнување - Се препорачува наводнување капка по капка. Потребата од вода треба да се контролира секојдневно. Распоредот на наводнувањето зависи од климатските услови, од фазата на развој и од потребите за вода на растението. При еднократна механизирана берба, со наводнувањето треба да се прекине при појавата на првите розови плодови (15-30 дена пред бербата), односно кога се зрели 30% (потешки почви) до 50% (лесни почви).

Берба - Доматите за индустриска обработка имаат три категории на зрелост: зелени и розови (за конзервната индустрија, односно за киселење) и црвени за преработка. Нивното правилно одредување ќе значи помал процент на калирање до одредениот пазар.

Домат во зелена зрелост за конзервната индустрија

Здружување на парцелите за да се добијат доволно големи површини би овозможило механизирана – еднократна берба.

Заштита на растенијата - Заштитата на растенијата од болести и штетници треба да биде под надзор на стручно лице. Заштитата на растенијата се препорачува да биде во согласност со стандардите за интегрално производство на домати. Најзначајни болести на домотот се полегнување на расадот (*Rhizoctonia solani*, *Pythium* sp), пламеница на компирот и домотот (*Phytophthora infestans*), црна дамкавост на домотот (*Alternaria solani*). Економски најважни штетници на домотот се лисните совници (*Autographa gamma*, *Mamestra brassicae*, *Mamestra oleracea*), лисните вошки (*Macrosiphum euphorbiae*, *Aulacorthum solani*).

Pythium sp. – полегнување на расадот

Mamestra brassicae

Критериумите за избор на производите за заштита на растенијата се:

- Да не се користат производи кои носат ознаки за канцерогени, тератогени и мутагени ефекти (R40, R43, R63);
- Да не се користат токсични и многу токсични производи;
- Да се избираат производи според стандардите за заштита на културата;
- Можат да се користат сите производи за заштита на растенијата кои се дозволени во органското производство.

За заштита на домотот треба да се употребуваат само средства кои за таа намена се регистрирани во РМ. Податоците се црпат од официјалната листа на регистрирани препарати која ја издава МЗШВ.

За заштита од плевели треба да се направи правилен избор на хербициди пред расадување. Најдобра превентивна мерка е поставување на црна мулч-фолија.

Причини за *Phytophthora infestans*, како една од економски најзначајните болести се:

- Во рок од седум дена средно дневните температури се меѓу 13 и 21°C;
- Максималните температури се под 25°C;
- Минималните температури се над 10°C;
- Средно дневната релативна влажност на воздухот е повеќе од 84% и
- Сумата на врнежи во овој период е над 18 мм.

Текстот е подготвен во рамките на активностите на ЕПИ ЦЕНТАР Интернационал, Скопје, за унапредување на секторот за свежо овошје и зеленчук, поддржани од АгБиз Програмата на УСАИД со цел да се промовира подобра производна технологија за свеж зеленчук, со посебен акцент на раноградинарските култури.■

Зголемен род и профит

Во интензивните насади се користи подлогата М9 или, пак, подлоги кои обезбедуваат бујност на овошките слични на неа. Овие подлоги обезбедуваат бујност на овошките со која без опасност од меѓусебното засенчување може да се садат на растојание од 3-4 x 0,8-1,3 м, во зависност од бујноста на сортата. Ова растојание обезбедува склоп од 1.900 до над 4.000 овошки по хектар.

Пишува: Проф. д-р Маријан Кипријановски

Во низата фактори кои ја одредуваат рентабилноста на насадите од јаболка, најзначајно место несомнено зазема системот под кој се подразбира растојанието на садење, формата и големината на круната, начинот на резидба, генотипот на сортата и подлогата, како и комбинацијата сорта/подлога, потпорна конструкција итн.

Иако има голем број современи системи за интензивно одгледување на насадите, сите тие имаат еден заеднички белег, односно обезбедување на високи приноси по единица површина со истовремено намалување на производните трошоци по единица произведено овошје. Тоа се постигнува преку зголемување на бројот на овошките по единица површина до максимално можна искористеност на производниот простор и со формирање на мали, компактни круни каде што има добра пенетрација на светлината не само на периферијата, туку и во внатрешноста, при што коефициентот на искористувањето на круната се приближува до 1.

Системот на одгледување насади од јаболка зависи од голем број фактори, но подлогата ја има доминантната улога, бидејќи таа е клучот со кој се детерминира големината на овошките, а со тоа и растојанието на садењето. Во интензивните насади се користи подлогата М9 или, пак, подлоги кои обезбедуваат бујност на овошките слични на неа. Овие подлоги обезбедуваат бујност на овошките со која без опасност од меѓусебното засенчување може да се садат на растојание од 3-4 x 0,8-1,3 м во зависност од бујноста на сортата. Ова растојание обезбедува склоп од 1.900 до над 4.000 овошки по хектар.

И покрај долготрајното и перманентно настојување на стручната јавност за потребите од интензивирање на насадите од јаболка во нашата земја, во практиката сè уште нема доволен одзив и прием на овие системи, иако тие одамна станаа стандард во економски развиените земји. Од голем број практичари има приговори дека ниските овошки имаат мал род, краток век, бараат многу нега, многу се скапи, неефикасни итн.

Со зголемување на бројот на растенија по единица површина мора да се намалуваат димензиите на овошките, а со тоа се намалува волуменот на круната и лисната површина по овошка. Но, тука треба да се има предвид

дека приносот по единица површина не зависи толку од вкупниот волумен на круната и вкупната лисна површина, колку што зависи од количеството на апсорбираната сончева светлина од страна на лисниот апарат на овошките кои се наоѓаат на единица почвена површина. Добро осветлени листови имаат дебел слој палисадно ткиво, богато со хлорофилни зрнца кои ја вршат апсорпција на светлината и интензивно се одвива фотосинтезата и продукцијата на органската материја. Оттука произлегува дека овошките со помали круни, кои се поосветлени, се многу попродуктивни во споредба со растенијата со поголеми круни.

Услови за успех во густо интензивни насади

1. Користење на висококвалитетен саден материјал кој мора да биде со предвремени гранчиња. Предност треба да им се дава на двегодишните садници произведени со методот кнп. Тука практичарите мора да имаат предвид дека не е доволно само да подигнат насад со над 2.000 садници по хектар и да мислат дека одгледуваат интензивен насад;
2. Навремена и квалитетна примена на соодветни помотехнички мерки, особено во периодот на формирање на круните;
3. Почвата треба постојано да биде обезбедена со вода и хранливи материи во текот на целата вегетација, а просторот во редовите мора да биде постојано без присуство на плевели како конкуренти на кореновиот систем на овошките;
4. За успешно одгледување на интензивни насади потребно е правилно поврзување на сите компоненти на системот.

Таб. 1. Споредба на некои видови садници користени за интензивни насади со склоп од 2.500 овошки по ха и со продажна цена на плодови од 0,25 €/кг

Година	Вид на садници					
	Калемени од рака		Едногодишни садници		Книп садници (5+)	
	Принос кг/ха	Приход €/ха	Принос кг/ха	Приход €/ха	Принос кг/ха	Приход €/ха
1	-		-		4.000	1.000
2	2.500	625	5.000	1.250	20.000	5.000
3	5.000	1.250	15.000	3.750	40.000	10.000
Вкупно	7.500	1.875	20.000	5.000	64.000	16.000
Вредност на садници, €/ха		2.500	3.750		8.750	
Заработка, €/ха		-625	+1.250		+7.250	

Зошто да се засадат густии интензивни насади?

- Одговори:
- Овие овошки рано започнуваат со плодносење;
 - Брзо враќање на вложените средства (во шестата-седмата година), во споредба со стандардните насади кои подоцна ги враќаат инвестициите (деветтата-десеттата година);
 - Ефикасно искористување на работната рака за берба и резидба;
 - Поради подоброто осветлување на овошките се создава потенцијал за повисок принос по единица површина и подобар квалитет на плодови за подолг период;
 - Апликацијата на пестициди може да биде многу поефикасна.

Текстот е подготвен во рамките на активностите на ЕПИЦЕНТАР Интернационал Скопје, за унапредување на секторот за свежо овошје и зеленчук, поддржани од АгБиз Програмата на УСАИД, каде што се промовираат интензивните системи за одгледување јаболка. ■

Негативни страни на густите интензивни насади:

- Високи трошоци за подигање – поголем број висококвалитетни садници кои се со повисока цена; бара повисока почетна инвестиција,
- Поголеми барања за правилно менаџирање на овошките – мали пропусти може да предизвикаат никогаш да не се вратат вложените средства;
- Потреба од реедуцирање на кадарот и работната рака за менаџирање на овие системи.

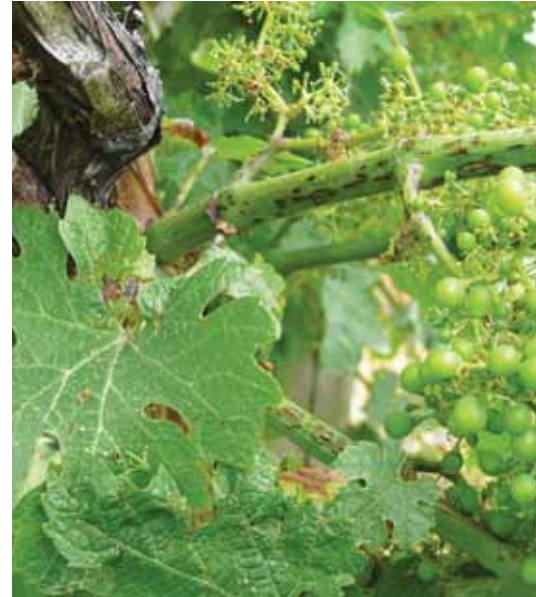
Трошоци и приходи во класични и интензивни насади од јаболка

Основните фактори кои го детерминираат концептот на овошните насади се оние кои го одредуваат економскиот успех на одгледување на насадите од јаболка. Поради тоа извршивме анализа на економските резултати од подигањето и одгледувањето на стандардните насади со 1.000 овошки по ха, одгледувани на подлога MM106 и густии интензивни насади со 2.500 овошки по ха, одгледувани на подлога M9.

Таб.2. Споредба на трошоци и приходи во класични и интензивни насади од јаболка

Индикатор	Стандарден насад, со 1.000 овошки/ха, подлога MM106	Интензивен насад, со 2.500 овошки/ха, подлога M9
Инвестиции за подигање и одгледување на насадот до полно плодносење, €/ха	13.890	20.855
Период на враќање инвестиционите вложувања, година	9	7
Годишни трошоци за одгледување на насадот во полна родност, €/ха	5.206	7.509
Принос во полна родност, т/ха	30	50
Просечна производна цена, €/кг	0,173=10,63 МКД	0,150=9,22 МКД
Просечна продажна цена, €/кг	0,249=15,31 МКД	0,257=15,80 МКД
Профит, €/кг	0,076=4,67 МКД	0,110=6,76 МКД
Годишен профит, €/ха	2.280	5.500
Амортизација на насадот, години	25	18
Вкупна добивка од целиот експлоатационен период, €/ха	26.875	63.327
Враќање на инвестицијата (добивка-инвестиции/инвестиции), %	93	204

„Мртва рака“ на виновата лоза

Пишува: дипломиран агроном Зоран Голубовски „Хромос Пестициди“ Д.О.О. - Скопје

Кога ќе се спомене поимот болести на виновата лоза, секогаш првите асоцијации се на пламеница, пепелница и сиво гниење, а многу ретко или речиси никогаш и не помислуваме на црната дамкавост или т.н. „мртва рака“.

Доколку не се посвети внимание на сузбивањето на оваа болест, таа може да зафати голем број од растенијата во насадот и да причини големи штети. Колку повеќе болеста напредува и се шири во растението, доаѓа до изумирање (сушење) на ластарите, потоа и цели кракови, а конечно изумира и целото растение (оттаму доаѓа и народното име „мртва рака“).

Црната дамкавост на виновата лоза (*Phomopsis viticola*) го започнува развојот рано напролет и ги зафаќа сите вегетативни делови од растението (лист, ластари, плод) и со право се вбројува како една од најзначајните болести на оваа култура.

Габата презимува на самите растенија, обично под кората на заразените ластари (добиваат белизлава боја - навлегува воздух под кората), а на тие места во текот на пролетта се појавуваат црни точки кои со врвот излегуваат

над површината (пикнидии).

Со почетокот на вегетацијата на виновата лоза се шири и заразата од болеста. Како последица од заразите во претходната година често пати се случува зимските пупки воопшто да не се развијат.

Прво се забележуваат кафеаво-црни дамки кои постепено добиваат издолжена форма, а подоцна во средината пукаат – се отвораат рани.

Болеста не го зафаќа целото растение (во висина), туку вообичаено напредува до четвртата или петтата интернодија (многу ретко се јавуваат симптоми и до седмата интернодија).

Таквиот развој на болеста значи дека многу лесно може да се пренесе и во зоната на гроздовите, да ги зарази и нив и директно да го загрози квалитетот и квантитетот на приносот. На младите гроздови првите симптоми се јавуваат на рачката, а подоцна се шират на целиот грозд кој конечно се суши.

На листовите првите симптоми се во форма на жолто-кафени дамки кои постепено некротираат и доведуваат до предвремено пропаѓање на лисната маса. ■

Сузбивањето на црната дамкавост започнува рано напролет, кога се отвораат пупките и потеруваат новите ластари. Првиот третман е со BRAVO 500 SC (кога новите ластари се со должина 5-10 cm), потоа следува третирање со QUADRI 25 SC (ластари 20-25 cm) и во време пред и по цветањето со RIDOMIL GOLD COMBI 45 WG. Овие фунгициди истовремено ја сузбиваат и пламеницата на виновата лоза, така што одлично се вклопуваат во превентивната програма за заштита.

Наесен, по завршувањето на вегетацијата (и пред почетокот на дождовната сезона), треба да се изврши третирање со фунгицидот NORDOX 75 WG и потоа да се повтори и пред крајот на зимата, односно во рана пролет (пред отворањето на пупките).

Покрај хемиското сузбивање, на болеста може да се дејствува и со други мерки за намалување на потенцијалот за нејзин развој. Една од тие мерки е да се внимава во време на резидбата да не се реже при влажно време (кога роси дожд или веднаш по прекин на дождот), а втора мерка е да се одржува растението (и целиот насад) во добра кондиција со оптимално прихранување, затоа што први страдаат растенијата кои се под стрес.

Навременно сузбивање на црна дамкавост - Фомопсис

мирување

отварање
на пупките

1 kg/ha

летораст
до 15 см

2,5 l/ha

летораст
до 25 см

1 l/ha

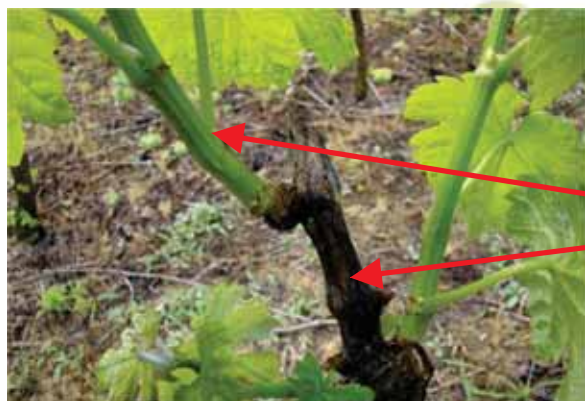
пред
цветање

2 kg/ha

Доколку не се третира навремено со вистинските производи, тогаш од заразените лакови во претходната година се јавуваат нови заразени ластари.

Правилно сузбивање на црната дамкавост.

Новите ластари се здрави, без оглед што лаковите биле заразени во претходната годинна.

Истовремено со спроведување на апликациите против Црната дамкавост, со истите производи се сузбиваат и други болести, со што придобивката за вашите насади е повеќекратна.

ХРОМОС ПЕСТИЦИДИ

ул.: Даме Груев 5/3; 1000 Скопје
тел.: (02) 3113 292; факс: (02) 3237 413
hromopesticidi@t-home.mk

syngenta

Правилно формирање на леи

Пишува: проф. д-р Златко Арсов, асс. м-р Ромина Кабранова

Технологијата на производство на тутунски расад претставува посебна етапа. Оваа сезона помогна и убавото време кон крајот на февруари и март. Иако за нашите тунопроизводители правењето на тутунските леи претставува позната работа, сепак е потребно да се укаже на некои моменти при нивната изработка.

Во расадничката етапа семето се сее и младите растенија се одгледуваат на мали, однапред добро подготвени тутунски леи во кои е можно до извесен степен да се регулираат факторите на исхраната, светлината, топлината и друго, со цел да се обезбеди добивање на нормално развиен, навремен и здрав тутунски расад.

Одгледувањето на тутунскиот расад започнува со изборот на локацијата за тутунски расадник. Сите места не се погодни за оваа продукција. Неправилниот избор на место негативно се одразува врз производството на тутунскиот расад, како и врз економичноста на производството. Затоа, при одредувањето на локацијата на расадникот треба да се имаат предвид следните моменти:

Планирање на потребната големина на расадникот. Големо влијание има ниската површина која треба да се насади, така што различните типови тутун се садат на различно растојание, па и потребното количество расад во прв ред зависи од типот на тутун кој ќе се одгледува и според

тоа се одредува и големината на локацијата. Притоа треба да се има предвид дека од 1 m² леа треба да се добијат 800-1.000 страка погодни за расадување за ориенталските типови тутун. При пресметувањето на големината на локацијата треба да се земе во обзир и растојанието помеѓу леите. Кај нас тутунските леи стандардно се со големина од 10 m² (10 x 1 m). Според тоа, за да се насади површината од еден хектар со склоп од 180.000 растенија/ха се потребни 18 тутунски леи. Поради сигурност (уништување на леите од различни причини), потребниот број на леи се зголемува за најмалку 10% и тогаш потребниот број на леи изнесува 20, односно активна површина од 200 m². Доколку се земе предвид и неактивната површина, тогаш се потребни најмалку 300

Леа со тутунски расад третиран со Ohinol 50 S и контрола (0) - нетретирано

m² површина за расадници за еден хектар површина под тутун на нива.

Локацијата на расадникот треба да биде што поблиску до тутунопроизводителот бидејќи расадопроизводството е многу трудоинтензивен процес што бара речиси секојдневно учество на производителот. Секако, економски е пооправдано, ако расадникот е заштитен со природна ниска самоникната вегетација (грмушки и ниско растечки дрвја). Локацијата на расадникот треба да биде во близина на вода бидејќи расадот бара чести поливања. Местото за расадник треба да биде на рамна површина или на почва со јужна или југозападна експозиција така што расадникот преку цел ден ќе биде изложен на сонце. Месности каде што нивото на потпочвената вода е високо, не се погодни за расадници. Исто така, ниските и влажни места каде што воздухот тешко се проветрува и температурата е сразмерно пониска, не се погодни за производство на расад.

Треба да се одбегнуваат места кои просторно се блиски со насади од градинарски култури (домат, пипер), поради сличноста на болестите и штетниците.

Избор на почва за расадник. Почвата за расадник треба да биде ровкава, пропустлива, богата со хранливи материи и чиста од плевелни растенија. Најдобри почви се глинесто-песочните. Тешките почви, глинестите, смолниците не се погодни за производство на расад бидејќи се постудени и многу ја задржуваат водата.

Обработка на почвата за леи. Почвата за тутунскиот расадник треба да биде добро обработена што е можно

порано. Се препорачува есенска подготовка на почвата за леите (претходно ѓубрење со арско ѓубре, орање и култивирање), а помалите површини рачно се прекопуваат. Ако временските услови дозволуваат, треба уште во истиот период да се изврши грубо оформување на леите во вид на гребени. Во текот на февруари треба да се изврши дефинитивното оформување на леите. Ако леите се оформуваат на ланското место, како што кај нас најчесто се случува, во тој случај со обработка на почвата се започнува веднаш штом расадот ќе биде искористен. ■

Дезинфекцијата на почвата и ѓубрето се врши со хемиски средства. Во последно време најчесто во расадопроизводството се користи хербицидот напропамид кој во трговијата се сретнува под името Охинол 50-S или Devrinol F-45. Напропамидот дејствува како инхибитор на растењето на плевелите, односно дејствува само во фазата на 'ртењето на плевелните семиња, а не и на веќе никнатите плевели. Плевелите го апсорбираат преку кореновиот систем. Отпорните плевели и веќе никнатите се елиминираат со дополнително третирање со хербицидот паракват, но најдоцна 1-2 дена пред да никне тутунот.

Devrinol F-45 дејствува на едногодишните класести и некои широколисни плевели. Се употребува во доза од 2-3 ml/10 m² леа, ако третирањето е еднократно. Ако е двократно, најпрвин пред сеидбата се третира само почвата од леата со 1,5 ml/10 m² леа и по сеидбата и нанесувањето на арското ѓубре и тапкањето со уште 1,5 ml/10 m² леа. Наведеното количество од препаратот се раствора во 5 литри вода и се прска со грбна прскалка рамномерно по површината на почвата.

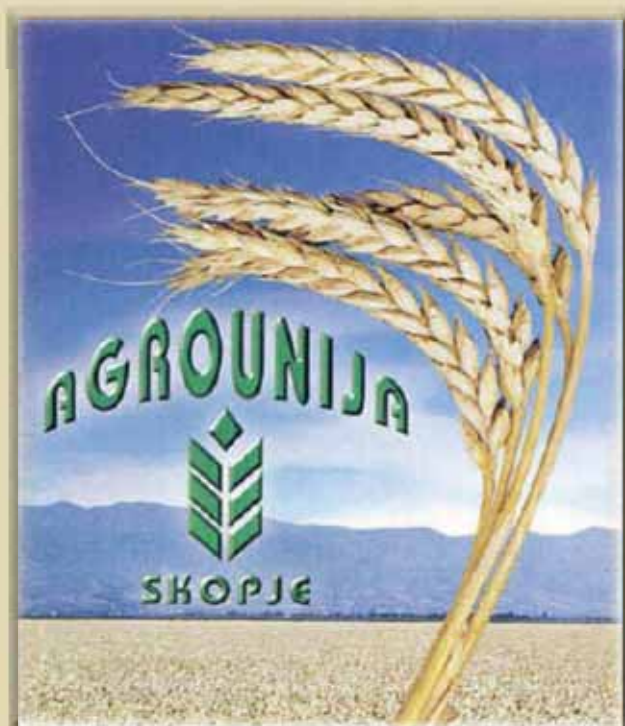
Охинол 50-S. Употребата на овој хербицид, исто така, е многу едноставна. Тој се употребува во количество од 2-3 грама растворен во 5 литри вода на 10 m², веднаш по сеенето на семето и покривањето на леите со прегорено арско ѓубре. Ова третирање на леите се врши со грбна прскалка. По изршеното третирање со препаратот се додава уште толкаво количество чиста вода за препаратот да навлезе подлабоко во почвата.

При еднократно третирање, целото планирано количество од хербицидот се употребува откако леите ќе бидат посеани и покриени со прегорено шталско ѓубре или со некој друг вид покривач. При двократно третирање, една третина до една половина од планираната доза се употребува непосредно по оформувањето на леите, односно пред сеидбата, а останатиот дел се употребува по сеидбата и покривањето на семето. По третирањето, леите обилно се поливаат.

Еднократното третирање се применува кога најголемиот дел од плевелните семиња доаѓаат преку шталското ѓубре, особено ако тоа е недоволно прегорено. Обично, двократното третирање дава подобри резултати. И во двата случаја, за подобро дејствување на хербицидите, леите треба почесто да се поливаат. За добро дејство неопходно е поливање на леите.

Паракват. Со оглед на тоа дека плевелите имаат поширока еколошка валенца во поглед на топлината и влагата, во леите пред да никне тутунот, никнуваат плевелите. Затоа, за сузбивање на веќе никнатите плевели во случај леите да се веќе оформени или, пак, по сеидбата, и покрај примената на некои од претходно наведените хербициди, повторно се појавиле плевели, а пред да никне тутунот се употребува хербицидот Паракват. Тој има контактното дејство, ги уништува веќе изникнатите растенија независно од тоа дали се од културна или дива флора. Во контакт со почвата паракватот се инактивира и не го попречува 'ртењето и никнувањето на тутунското семе. Трговски препарати: Gramoxon, Galaxon и др. Се употребува кога поголем дел од плевелите се изникнати, а културата не е изникната, т.е. најдоцна 1-2 дена пред да никне тутунот. Паракватот дејствува контактено и ги уништува сите изникнати плевели (и културата, ако е изникната). Се употребува во доза од 3 до 4 л/ха од препаратот кој содржи 20% а.м., односно 3-4 ml/10 m² растворен во 5 литри на вода за 10 m² леа.

23 ГОД. ПОДОБАР ПРИНОС СО

ДЕЈНОСТ:

**СЕЛЕКЦИЈА И
ПРОИЗВОДСТВО НА
СЕМЕНСКА ПЧЕНИЦА,
ПРОМЕТ СО: СЕМИЊА,
МИНЕРАЛНИ ЃУБРИВА И
РЕПРО МАТЕРИЈАЛИ ЗА
ЗЕМЈОДЕЛИЕ.**

<http://www.agrounija.com.mk>

Tel/faks: 02/257 27 77

**АКТУЕЛНО ВО МОМЕНТОТ: ЗА ПРОЛЕТНА ПРИХРАНА
НА ЖИТАРИЦИ, МИНЕРАЛНИ ЃУБРИВА: КАН, УРЕА,
АМОНИУМ НИТРАТ И NPK**

**ЗА ПРОЛЕТНА СЕИДБА 2012 И ПОГОЛЕМИ ПРИНОСИ
СО: АГРОУНИЈА СКОПЈЕ И СО ИНСТИТУТ “ЗЕМУН
ПОЉЕ” БЕЛГРАД**

**Семенски сончоглед сората ALTESSE , ALBATRE , CAMILA
ХИБРИДИ ПЧЕНКА ZP735 , ZP704 , ZP677 , ZP434 , ZP341**

E R A
GROUP

Скопски саем
Skopje Fair

Календар на саеми за 2012 | Calendar of fairs 2012

23-26.02.2012		
Turkish Export Product Fair Саем на турски извозни производи	2 nd Turkish Export Product Fair 2. Саем на турски извозни производи	
6-10.03.2012		
Build and Construct Саем на градежништво	9 th International Fair of Construction, Building Materials and Construction Mechanization 2 nd REALEX - International Real Estate Exhibition 9. Меѓународен саем на градежништво, градежни материјали и градежна механизација 2. Realex - Меѓународен саем на недвижности	
27.03-01.04.2012		
Mebel Мебел	38 th International Fair of Furniture, Household and Social Buildings Equipment, Manufacturing Supplies and Furniture Industry Machinery 38. Меѓународен саем на мебел, опрема за домаќинства и јавни објекти, репроматеријали и машини за индустрија на мебел	
24-29.04.2012		
Book Fair Саем на книгата	24 th International Book Fair 24. Меѓународен саем на книгата	
25-28.04.2012		
Days of Education and Career Денови на образование и кариера	15 th International Fair of Education and Career 15. Меѓународен саем за образование и кариера	
25-28.04.2012		
Career Days Денови на кариера	16 th Career Days 16. Денови на кариера	
25-28.04.2012		
Skopje Travel Market Скопје Травел Маркет	2. International Tourism Fair 2 nd Меѓународен саем на туризам	
6-9.06.2012 или/or 26-29.09.2012		
Transport and Logistics Транспорт и логистика	2. International Fair of Transport, Logistics, Infrastructure and Telecommunication 2 nd Меѓународен саем на транспорт, логистика, инфраструктура и телекомуникации	
16-20.10.2012		
Tehnomat Технома	38 th International Fair of Metallurgy, Electronics, Energy, Non-Metals and Construction 13 th International Fair for Handicrafts and Small-Scale Industry MAKINOVA - 32 nd International Exhibition of Innovations 38. Меѓународен саем на металургија, електроника, енергетика, неметали и градежништво 13. Меѓународен саем за занаетчиство и мало стопанство МАКИНОВА - 32. Меѓународна изложба на иновации	
7-10.11.2012		
International Trade Fair of Consumer Goods ITF-Agrofood Меѓународен саем за широка потрошувачка Агрофуд	62 nd International Fair of Food, Beverages and Consumer Goods 62 nd International Fair of Machines, Equipment, Packing and Domestic Transport 53 th International Fair of Tobacco and Machines 40 th International Fair of Agricultural Industry 21 st International Exhibition of Wine and Strong Beverages National Presentations 62. Меѓународен скопски саем на храна, пијалаци и стоки за широка потрошувачка 62. Меѓународен саем на машини, опрема, амбалажирање и внатрешен транспорт 53. Меѓународен саем на тутун и машини 40. Меѓународен агроиндустриски саем 21. Меѓународна изложба на вино и јаки алкохолни пијалаци Национални претставувања	
21-24.11.2012		
Wine Fest Вински фестивал	2. International Wine Fest 2 nd Меѓународен вински фестивал	
5-6.12.2012		
Finexpo Финекспо	10 th International Trade Fair of Finance and Business Opportunities 10. Меѓународен саем на финансии, деловни можности и економски развој	
19-30.12.2012		
New Year's Market Новогодишен панаѓур	Sale of Consumer Goods Распродажба на стоки за широка потрошувачка	

Note: The organizer reserves the right to change the date of the fairs.
Напомена: Организаторот го задржува правото на промени на терминот на саемските манифестации.

1130 Скопје, Македонија, Беласица, 2, Т. 02 3218 388, Ф. 02 3218 375
1130 Skopje, Macedonia, Belasica, 2, Т. +389 2 3218 388, Ф. +389 2 3218 375
www.skopjefair.com.mk, www.eragrupa.mk, info@eragrupa.mk

20% заштеда со со

Младиот фармер Панде Дамчески обработува 150 хектари со трактор John Deere 6430 со моќност од 120 коњски сили. Придобивките од поседувањето на оваа машина се големата моќност и големиот зафат, како и поголемата економичност во однос на користењето горива

Пишува: Марјан Кировски

Современото земјоделско производство денес не може да се замисли без користење на земјоделската механизација, а една од основните машини која има широка примена во производството е тракторот. Користењето на застарената механизација им прави големи проблеми на земјоделците.

„Се зголемува збиеноста на почвата, лошо се извршува обработката на почвата, сеидбата и негата, има поголеми механички оштетувања на растенијата и плодовите, се зголемуваат загубите за време на бербата на културите, агротехничките операции се вршат надвор од оптималните агротехнички рокови и се намалува приносот и квалитетот на плодовите. Просечната старост на тракторите во државата е над 18 години. Податоците зборуваат дека степенот на механизација е многу низок. Ако се има предвид фактот дека околу 85% од оваа механизација е амортизирана, станува јасно дека со таков капацитет на трактори не е можно да се спроведува потполна технологија на земјоделско производство“, вели професорот Драги Таневски од Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Македонскиот земјоделец, за да стане профитабилен и конкурентен на пазарот, мора да користи современа механизација, посочува професорот Таневски.

Панде Дамчевски е млад фармер кој на 150 хектари површина во битолското село Оптичари одгледува житни култури, и тоа претежно пченка и пченица од кои има богат принос секоја година.

„Задоволен сум од овогодишниот принос, особено на пченката, кој изнесува до 13 тони на хектар земјиште. И од пченицата сум задоволен, иако приносот варира зависно од климатските промени во текот на годината“, вели Дамчевски.

Освен квалитетот на семињата и самиот процес на одгледување, богатиот принос е резултат и на користењето современа механизација. Дамчевски, својата

Покрај тракторот, Панде има и висококвалитетен плуг Vogel Noot кој, за разлика од другите плугови, добро ја превртува почвата. Дамчевски потенцира дека голема улога во обработката на почвата имаат плуговите, бидејќи добрата подготовка значи помала опасност од појава на плевел, а последиците од тоа се чувствуваат напролет и се одразуваат на садењето и опрашувањето.

овремена механизација

механизација ја набавува од „Синпекс“ со кои се советува и околу одржувањето на тракторот, како и користењето нова механизација.

Дамчески поседува трактор John Deere 6430 со моќност од 120 коњски сили. Придобивките од поседувањето на оваа машина се големата моќност и големиот зафат, како и поголемата економичност во однос на користењето горива.

„Како што поскапува нафтата, ако имаш стар трактор повеќе ќе трошиш за гориво и тоа е голема загуба. Токму овие трактори се скапи, но заштедуваат многу гориво и тоа најмалку 20%“, вели Дамчевски. Тој подготовката на почвата ја врши со плуг.

Според Дамчевски, многу е важно земјоделците да се едуцираат за новитетите кога станува збор за земјоделската механизација и придобивките и да не се плашат од иновации. Тој препорачува да се организираат обуки, тренинзи и семинари за правилно користење на земјоделската механизација. ●

Флексибилен и економичен трактор за малите фарми

Пишува: Иванчо Стаматовски

Серијата John Deere 5E направи вистински „бум“ на нашиот пазар и на пазарите во регионот. Станува збор за трактори кои се користат на малите фарми. Досега тракторите John Deere беа наменети за работа на големи земјоделски површини, но сега дизајнираниот нов модел 5E овозможи тие да бидат дел од секоја мала фарма. Продадени се неколку стотици трактори за релативно кратко време колку што е присутен овој трактор на пазарот и тоа покажува дека моделот John Deere 5E ќе ја заземе лидерската позиција по застапеност во сегментот на земјоделски машини на којшто припаѓа.

Серијата на трактори 5E е гама на сигурни земјоделски машини со високи перформанси и ниски оперативни трошоци за секојдневна употреба.

Тие испорачуваат константна моќност и благодарейќи на ниските оперативни трошоци се доста корисни. Станува збор за крајно флексибилен трактор кој може да се користи за каква било намена во градинарството, овоштарството и лозарството, па дури и ако тие се специфични и специјални. Специјалната намена во земјоделството подразбира доверлива опрема која може да се движи во мали простори (како на пример, меѓу редови во лозарството). Сите тие операции овој трактор ги извршува со минимална бучава, која се смета за уште една позитивна карактеристика на серијата 5E од John Deere. Но, тука не смее да се занемарат и одличниот капацитет за подигање, како и маневарски карактеристики што ги поседува овој трактор.

Сите 5E трактори се придвижувани од новиот 3-цилиндричен, 2,9 L PowerTech M мотор, опремен со ладилник за воздух и гориво и со интегриран турбополнач кој фактички е компресор управуван од издувните гасови со намена да ја зголеми моќноста на моторот со зголемување на волуменот на вбригганиот воздух. Така добива повеќе моќност од согорувањето, секако, и ефикасност во согласност со стандардот за издувни гасови.

Серијата 5E на пазарот се нуди во две верзии и тоа, со погон на двете задни тркала и со погон на сите четири тркала. И за двете верзии John Deere нуди менувач со девет брзини напред и три брзини назад. Сите менувачи се синхронизирани со лесно менување кога тракторот е во движење. Менувањето на брзините е оптимизирано преку двостепен куплунг со керамички ламели. Сопирањето, пак, се одвива само преку нагодливи диск-сопирачки, потопени во масло.

Сите 5E модели се опремени со тандем хидраулична пумпа, која испорачува проток од 71 л/мин за приклучните машини. Има избор од два хидраулични излези управувани од џојстик или еден хидрауличен излез назад и два инсталирани на средината на тракторот. Системот за подигање и „испаѓање“ на задните полуи овозможува прецизна контрола од заклучена позиција при транспорт до варијабилни позиции соодветни на прикачениот товар.

Серијата 5E нуди уште многу предности, како изолирана платформа и ниво на бучава од 86 децибели, радијални гуми како стандардна опрема, фабричка подготовка за надградба со преден утоварач и сл. ●

Серијата на трактори 5E е гама на сигурни земјоделски машини со високи перформанси и ниски оперативни трошоци за секојдневна употреба.

Основни спецификации на тракторот:

- Мотор: 2,9 литри, 3-цилиндричен PowerTech M Мотор со турбополнач и ладилник за вшмуканиот воздух
- Менувач: 9 брзини напред и 3 назад, избор на моќност од 40 kW (55 hP), 48 kW (65 hP) или 55 kW (75 hP)
- Подигање на товар на полуи – до 1,8 тони
- Совршен радиус на вртење и џојстик управувач за преден утоварач
- Широк избор од приклучни уреди
- Атрактивна стандардна опрема: задно светло, задно работно светло, задни тегови на тркала и штитници од кал кои целосно покриваат
- Разни модели – посетете го вашиот дилер за повеќе информации за моделот што најмногу ќе ви одговара.

Малиот ЦИН.

Избор – 40/48/55 kW (55/65/75 Кс)

Мотор – 2900 ccm 3-цилиндричен мотор

Верзии – 2WD и 4WD

Ако мислевте дека John Deere машините се наменети за работа само на големи површини, ќе ви биде драго да разберете дека го дизајниравме моделот 5Е по највисоки светски стандарди за тој да стане дел и од најмалата фарма.

Овој трактор ги исполнува основните потреби на сите земјоделци, фармери, градинари...

Повелете уште денес во СИНПЕКС - ексклузивен дилер за целата John Deere програма во Македонија.

JOHN DEERE

Сите 5Е модели се компатибилни со John Deere предните утоварачи.

Природна, здрава, и бесплатна храна

Пишува: доц. д-р Елизабета Мискоска – Милевска, Факултет за земјоделски науки и храна - Скопје

За да може да се искористат на најдобар можен начин, важно е самоникнатите растенија, кои се употребуваат во исхраната на човекот, да се познаваат. Нивната идентификација е особено битна за да се избегне нивна замена со отровните растенија кои се слични на нив

Република Македонија изобилува со самоникнати растенија кои може да се сретнат во нашите шуми, планини, по ливадите и пасиштата, покрај патиштата, на запустените места, во близина на населбите, покрај реките и езерата. Некои од нив, заради хранливата вредност, може да се употребуваат во исхраната, а со други пак треба да се биде крајно внимателен. Плодовите, листовите, семињата, цветовите, корењата, подземните и надземните изданоци на голем број самоникнати растителни видови може да бидат вклучени во исхраната на човекот во разни форми (свежа или преработена). Имајќи предвид дека значајни количества храна од природата остануваат неискористени, не треба да се заборави дека со нивна берба и индустриска преработка (особено на шумските плодови) би можело да се оствари значајна заштеда во националната економија.

Самоникнатите растенија имаат одредени предности во однос на култивираните растенија, поради тоа што растат во природата без интервенција од страна на човекот и не подлежат на земјоделска заштита, т.е. третман со разни хемикалии. Тие, за разлика од култивираните, егзистираат во природни услови, кои се еколошки оптимални за нив, поради што самоникнатите растенија покажуваат поголема отпорност кон болести и истовремено се побогати со биоактивни материи. Токму затоа во многу земји во светот, а во поново време и кај нас, постои тренд на производство на еколошка храна без примена на пестициди. Во тој контекст, слободно може да се каже дека самоникнатите растенија претставуваат природен, здрав, незагаден и истовремено бесплатен извор на храна.

Освен како храна, дел од самоникнатите растенија имаат и лековито дејство и наоѓаат примена во фитотерапијата. Значењето на фитотерапијата научно се потврдува преку откривање нови лековити материи во растенијата. Истражувањата покажале дека самоникнатите растенија содржат повеќе витамини, ензими и минерални материи, кои се присутни во количества

Незагадена

кои одговараат на човековиот организам. Исто така, тие се богати со состојки кои успешно ги неутрализираат отровите што човекот секојдневно ги внесува во својот организам преку воздухот, водата и храната. Притоа не само што овозможуваат избегнување на загадената храна, туку истовремено ја јакнат способноста и отпорноста на организмот во борбата со загадената околина. Постојат истражувања кои укажуваат дека самоникнатите растенија содржат некои материи кои не се присутни во култивираниите растенија и имаат антиканцерогено дејство. Исто така, некои од овие растенија влијаат поволно врз многу заболувања кај човекот. Многу самоникнати зачински растенија го зголемуваат апетитот и дејствуваат поволно врз дигестивниот тракт. Испитувањата покажале дека активните материи во самоникнатите растенија се помалку агресивни и воедно поприспособливи на човековиот организам во однос на синтетичките лекови.

Самоникнатите растенија може да се вклучат во исхраната на човекот во разни форми. Имено, тие може да се консумираат во свежа состојба, преработени во форма на компот, мармалад, сок, разни варива и супи, чаеви и др.

За да може да се искористат на најдобар можен начин, важно е самоникнатите растенија, кои се употребуваат во исхраната на човекот, да се познаваат. Нивната идентификација е особено битна за да се избегне нивна замена со отровните растенија кои се слични на нив. Затоа познавањето на нивните морфолошки карактеристики е од посебна важност. Кога самоникнати растенија се берат за исхрана, треба со сигурност да се детерминираат, а за тоа освен морфолошките карактеристики, потребно е да се знае времето и локацијата на нивното појавување. Исто така, треба да се знае кои растителни делови треба да се собираат и воедно како да се употребуваат во исхраната.

При запознавањето на самоникнатите растенија многу подобро е растителните видови да се проучуваат постепено. Притоа треба да се избегнува собирање на ретки растителни видови, бидејќи меѓу нив може да се најдат и заштитени видови.

Исто така, треба да се има предвид дека природните ресурси се ограничени и затоа треба да се искористуваат рационално. Тоа значи дека од растенијата најдени на едно место, никогаш не треба да се берат сите хранливи растителни делови. Кога е во прашање берба на листови од трајни растенија, треба од многуте примероци да се набере по нешто, со цел индивидуалното растение да ја преживее бербата и подоцна да ја надомести со раст на нови листови. Никогаш не треба да се бере количество поголемо од она што ни треба. Прекумерната берба на хранливите самоникнати растенија претставува нерационална експлоатација, која може да ја наруши природната рамнотежа и да ја деградира природата. Посебно треба да се биде рационален со растенијата чии подземни делови се користат во исхраната. Овие растенија треба да се користат само во крајна нужда. Нерационалното искористување на самоникнатите растенија може да го доведе во прашање опстанокот на некои растителни видови. ●

Денешните податоци говорат дека Земјата располага со околу 550.000 растителни видови, а се верува дека голем број растителни видови сè уште не се откриени. Наспроти ова, загрижува податокот дека денес милиони луѓе во светот гладуваат. Човекот, сакајќи да ги задоволи потребите за храна, бара и открива нови извори на храна помеѓу самоникнатата флора. Имено, многубројните истражувања покажале дека самоникнатите растенија претставуваат значаен прехранбен потенцијал.

Идентификацијата на растенијата е наједноставна во фаза на цветање, но добро е да се познава растението во сите развојни фази (од сосема мали изданоци или приземни листови, па сè до фаза на образување плодови). Растенијата чии подземни делови се користат во исхраната треба да се препознаат кон крајот на вегетациониот период, бидејќи тие делови најчесто се употребуваат во исхраната наесен или во зима.

За идентификацијата на самоникнатите растенијата, значаен елемент претставува и мирисот кој потекнува од етеричните масла што се излучуваат во жлездените влакненца. Кај голем број растителни видови (на пример, од фам. Brassicaceae) мирисот се ослободува кога ензимите ќе го забрзаат разградувањето на одредени материи. За да се утврди мирисот кај овие растенија, потребно е листовите да се протријат меѓу прсти.

Двоматична кошница со матична решетка

Пишува: Раде Каранфиловски, советник за пчеларство во „Апи центар“ - Битола

Во двоматичното пчеларење со примена на матична преграда се користи преграда од мрежа низ која не може да поминуваат пчели, а потоа преградата се отстранува и се заменува со матична решетка. Професор Е.Л. де Лост тврди дека две друштва обединети во кошница за двоматично пчеларење не собираат двојно повеќе, како што може да се претпостави, туку 4-5 пати повеќе од едноматичните. Во пчеларството $1+1 \neq 2$, туку $1+1=4$. Тоа можеме да го објасниме на следниот начин: ако две едноматични друштва со јачина од 30.000 пчели собираат секое по 10 кг мед, двете друштва вкупно би собрале 20 кг мед. Во двоматичното пчеларење тие две друштва прават едно јако друштво од 60.000 пчели. Таквото друштво со добро насочување на пчелите нема да собере 20 кг мед, туку 40 кг мед, па и повеќе. Оттука доаѓа и тоа што беше погоре изнесено, дека $1+1=4$. Две матици на два месеца пред багремовата паша обезбедуваат многу поголем број пчели од кој било друг начин на пчеларење, а со тоа се произведува поголем принос од кој било друг начин на пчеларење.

Новите двоматични друштва ги формираме на сличен начин: на подницата го поставуваме плодишниот наставок на некое друштво, а над него доаѓа наставок полн со мед, па преградна мрежа (оваа мрежа е ставена на дрвена рамка); па плодиштето од некое друго друштво, над него наставок полн со мед, па поклопна штица и на крај капакот.

Вака подготвените друштва до багремовата паша треба добро да се развијат во јаки друштва, со наставок од мед кој е собран од овошната паша и глугварчето, како и наставок од легло за формирање на рански роеви, а со тоа и комплетна замена на старото саќе во двете заедници. По зазимувањето, друштвата ги отворам во зимско-пролетниот период три пати и тоа: 1. На средината на март; 2. На почетокот на април и 3. Околу 1 мај.

Интервенција во март

Прв пат во пролетта кошниците се отвораат во првата половина на март, кога обично цветаат врбите. Добро зазимените друштва тогаш имаат 4-5 рамки легло по наставок (наставци 2 и 3, Сл.1). По деталниот преглед ја отстранувам мрежестата преграда и поставувам матична решетка, а преку плодиштето на горното друштво се поставува пластична фолија која покрива 8 од улиштата и од сите страни останува слободен простор. Фолијата ја ограничува активноста на горната матица само на еден наставок (ефект на Блинов метод), а вишокот пчели се насочува во долното плодиште кај долната матица. Потоа го враќаме четвртиот наставок над пластичната фолија од третиот наставок.

Спојувајќи ги двете друштва сега со матична решетка доаѓа до појачано одгледување на легло, а таа појава се нарекува ЕФЕКТ НА ЗАЕДНИЧКИ РАЗВОЈ. Всушност, тоа е бројно јака заедница, бидејќи матиците несат повеќе јајца. На овој начин ќе добиеме две многу јаки друштва.

Пример: едното друштво има 16.000 пчели, а другото 14.000 пчели или вкупно 30.000 пчели и две матици. За споредба, овој број на пчели едноматичното друштво ќе го достигне дури пред багремовата паша. Со спојувањето добивме многу повеќе, односно: намалена е работата околу пчелите, нема прихранување, а се добива изобилство од пчели кои на пчеларот му носат големи приноси.

Подготовка на двоматични друштва

Подготовката на двоматичните друштва се прави кон крајот на август, за нивно успешно презимување. Во ова време двете друштва во кошницата заземаат по едно плодиште (2 и 3, Сл.1) разделени со матична решетка (МР). Сега, наместо матична решетка ќе се постави преграда од мрежа низ која не може да преминуваат пчелите. Ваквата жична преграда е замена за поклопна штица на која има отворено лето и која физички ги раздвојува двете друштва. Двете друштва добиваат по еден наставок со храна (1 и 4, Сл.1). Тоа се наставци со незалежано саќе, полни со мед од последната паша или од прихранувањето. Со нив сме го обновиле половина од саќето во секое друштво. Во ова време обично не е потребно прихранување, бидејќи сè уште има паша од плевелите, а не се потребни ни погачи во текот на зимата.

Интервенција во април

Вториот пат кошниците се отвораат во почетокот на април, т.е. во време на цветање на сливите. Го подигнувам наставокот бр.4 кој е многу отежнат од пренесувањето на медот од долните наставци и од приносот од природата и се прави преглед. Во горното плодиште од горното друштво има околу осум рамки со легло и е време да се прошири просторот. По спојувањето на двете друштва дошло до нагло ширење на леглото како последица на „ефектот од заедничкиот развој“. Во долното друштво се исполнети скоро двата наставци и е изградено диво саќе кое е занесено со трутовско легло. При зазимувањето во долниот наставок бр.1 оставам една рамка помалку и во тој простор се гради трутовско саќе за лов на вароата кое по запечатувањето се исекува.

Сл.2

Интервенција пред багremовата паша

До крајот на април нема потреба од никаква интервенција за прихранување на пчелите, освен ако е период без паша.

Околу 1 мај се прави третата интервенција во пролетта, која се состои во следното: одземање на медот од наставокот бр.5, кој може да има до 25 кг мед. Пчелите добро ги запоседуваат сите пет наставци. Потоа ги прегледувам плодиштата и повторно го сечам трутовското легло, сега и на двете друштва, а тоа е единствениот начин на уништување на вароата.

Се прави редукција на плодишниот простор кај двете друштва со одземање на еден наставок со старо саќе, а потоа во плодиштата на двете заедници нема старо саќе. Плодиштето на долното друштво од еден наставок беше додадено минатата година во август како магацин со храна. Плодиштето на горното друштво на еден наставок со незалежано саќе е додадено исто во втората интервенција. Еден наставок со легло оставам во медиштето на двоматичното друштво, а другиот служи за добивање на рански рој.

По третата интервенција кошницата има шест наставци (Сл.2). Првите два се плодиштата, по едно за секое друштво, раздвоени со матична решетка и поставени уште две медишта, така што наставците 3, 4 и 6 се со неизлежано саќе (девојчинско), а наставокот бр.5 е со легло одземено од плодиштето. По потреба, и овој наставок може да оди за рански рој, но тоа би го намалило приносот од мед.

Сл.3 Двоматична кошница се мрежеста преграда

Биогасот – најприменлив во сточарските фарми и пластениците

Земјоделците можат да користат мали биогаз-системи за производство на биогазот метан кои се наменети за мали фарми на добиток (крави, овци, кози, свињи и кокошки) при што се користи течно и цврсто ѓубриво, вклучително и остаток од трева и силажа, добиено од фармите на годишно ниво.

Пишува: Александар Стојкоски

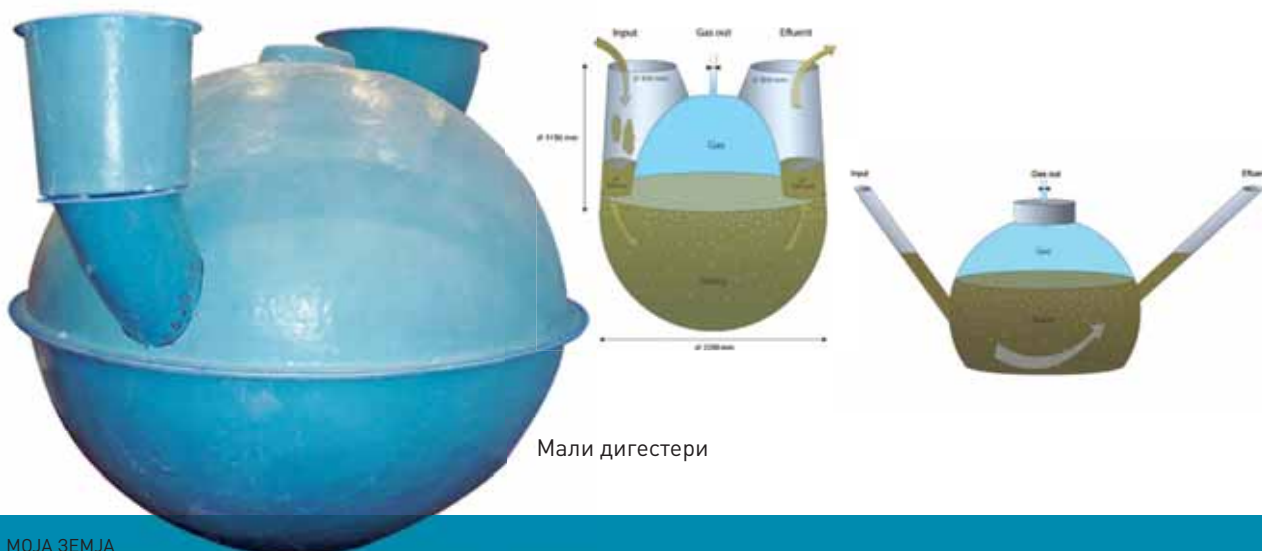
Со поскапувањето на горивото, струјата и на прехранбените производи, принудени сме да размислуваме за користење на алтернативни извори на енергија. Тоа, исто така, се однесува и на земјоделските стопанства кои, за да останат продуктивни и профитабилни, во иднина ќе бидат принудени на користење алтернативни извори на енергија. Најлесно и најисплатливо кај сточарските фарми кои како извор на енергија за затоплување и извршување на земјоделските работи на фармите можат да користат биогаз кој самите ќе го произведуваат.

Биогаз е главно метан произведен од анаеробни активности или ферментација на органски материјали, вклучувајќи: човечки, животински отпад, отпад од кланиците и млечната индустрија, отпад од

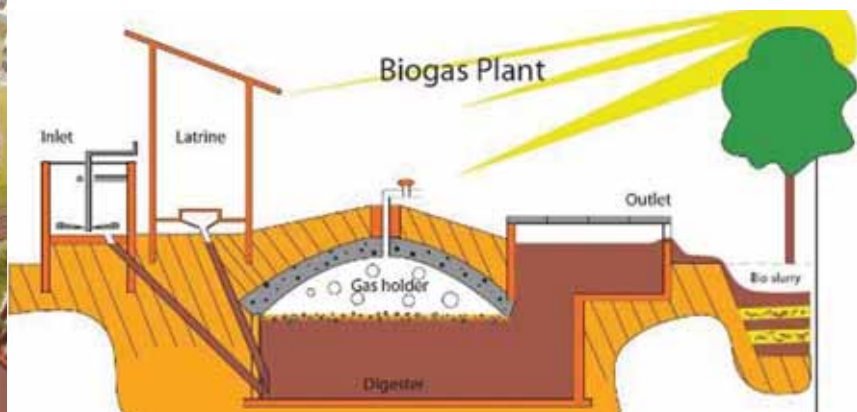
преработувачките центри за овошје и зеленчук, отпад од пластеничко производство, растителен отпад, отпад од домаќинствата (домаќинство), биоразградлив отпад или кој било органски отпад е биоразградлив во анаеробни услови. Тој главно е составен од 60 до 70 отсто метан и 30-40 отсто јаглерод диоксид (CO_2) и низок износ на други гасови. Кога согорува метанот во биогазот, тој е почист од јаглен и произведува поголема енергија со помала емисија на јаглерод диоксид. Ако биогазот е исчистен добро од нечистотиите, тој ќе ги има истите карактеристики како и природниот гас. Земјоделците можат да користат мали биогаз-системи кои се наменети за мали фарми на добиток (крави, овци, кози, свињи и кокошки) при што се користи течно и цврсто ѓубриво, вклучително и остаток од трева и силажа, добиено

од фармите на годишно ниво. Целиот систем функционира на тој начин што еден или повеќе дигестори постојано се полнат со супстрати на органско ѓубриво. Дигесторите и тенковите за складирање се во мирување и може да се инсталира поден или сиден интегриран систем за греење на надворешни сидови на дигестори кои се термички изолирани и обложени за одржување на идеалната температура за процесот на ферментација. Големината, количеството и опремата на дигестори зависат од видот и количеството на органско ѓубриво што се внесува на годишно ниво кое се користи за производство. Тие се опремени со четири уреди за мешање и мембрана-сад за складирање на гасот.

По неколку процеси полнење и празнење на дигесторите, биогазот

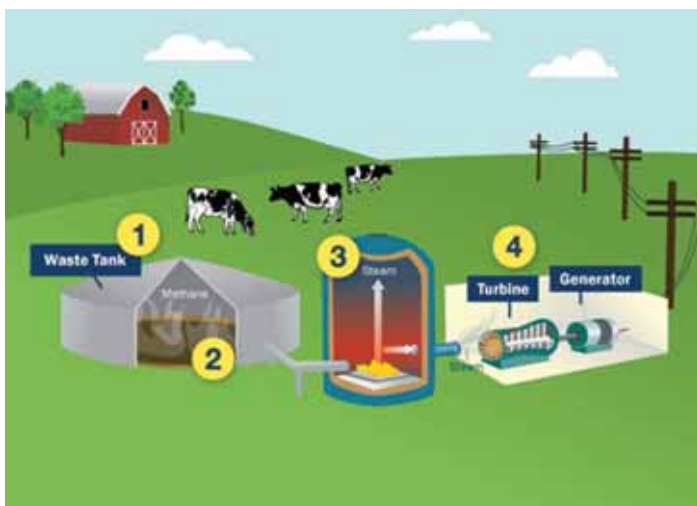
Мали дигестери

метан се складира во тенкови за биогаз и ја има следната намена:

- греење и топла вода со биогаз котли за домаќинства, комерцијални и индустриски објекти, фарми и пластеници;
- готвење на биогаз шпорети;
- производство на електрична енергија и топлинска енергија со биогаз центри од 250 kW, 500 kW, 1MW и 2MW погодни за поголеми сточарски фарми или кооперативи со продажба на електрична енергија по повластена цена од 15 евроценти, плус топлинска енергија која може да се користи за сопствени потреби или да се продава на резиденцијални или комерцијални објекти во близина;
- прочистување и компресирање на биогаз во природен гас и полнење во боци на метан кој може да се користи како погонско гориво за сите типови на возила.

Примената во сточарските фарми може да се види од следниот пример. На една минифарма со десет крави, на годишно ниво има 360 тона цврсто и течно ѓубриво, со што произведува 17.000 м³ биогаз или 93.000 kWh енергија на годишно ниво. Со тоа минифармите обезбедуваат греење, топла вода, готвење за фармата, пластениците и домаќинствата како бесплатен обновлив извор на енергија.

Објаснување на процесот на производство на биогаз:

1. Ферментација микс (влез на ѓубриво и друг органски отпад во дигестерот со сооднос 1/2, на пример, 1м³ ѓубриво, 2 м³ вода, се полни 20-25% од дигестерот, остатокот од 75% треба да биде слободен за биогазот);

2. Ферментација микс ќе остане во биогаз-дигестерот реактор да ферментира (Со разни органски микроорганизми ќе произведува биогаз. Биогаз се произведува во форма на меури кои од водата излегуваат и се складираат привремено во слободниот празен дел на дигестерот. Притоа дигестерот се наоѓа во затегната состојба полна со биогаз);

3. По 7-15 дена, целиот процес на производство на биогаз е завршен. Произведениот биогаз се прочистува од вода и се прочистува од сулфур декуланизатор за H₂S. Биогазот се празни автоматски преку вентил за празнење, поминува преку цевка и се впумпува во тенкови за складирање под мал притисок, со сигурносна биогаз заштитна опрема. На ваков начин се ослободуваме од грижа од експлозија на собирниот танк. Со тоа може да бидеме сигурни дека биогаз апаратите работат постојано и стабилно.

Прегореното ферментирано ѓубриво се испушта преку испусна цевка и дигестерот е спремен за повторно полнење со органско ѓубриво и вода преку влезната цевка.

4. Дел од течноста може да се користи за ферментација. Остатокот од ферментираното ѓубриво е прегорено и може да се користи како добро органско ѓубриво за растенија, посебно кај пластеничкото производство во содејство со биогаз-системите бележи зголемување на производството од 60 до 80%.

Финансирање на биогаз-централи и биогаз-системи

1. Поднесување апликација за грант од ИПАРД до 65% од инвестицијата,
2. Дополнителен грант од ЕБОР финансирањето преку WeBSEFF од 15%.

Апликацијата за грант од ЕБОР/WeBSEFF се спроведува преку следниве банки кои овозможуваат и поволни кредитни линии:

- Охридска Банка АД Охрид
- ИК Банка АД Скопје
- НЛБ Тутунска Банка АД Скопје

HONDA

POWER EQUIPMENT

Оригинална HONDA програма
што ќе ги задоволи сите Ваши потреби!

HONDA ЦЕНТАР

Булевар Илинден бб, 1000 Скопје
телефон: 02/ 309 0707; 02/ 308 3788

САЛОН HONDA ЗА МОТОРЦИКЛИ И ПЕ ПРОГРАМА

ул. Народен Фронт бр.23, 1000 Скопје,
телефон: 02/ 329 6106

<http://honda.makpetrol.com.mk>

МАКПЕТРОЛ
ЖИВОТОТ Е ЕНЕРГИЈА

ProCredit Bank

Со убаво да
се служите!

Во соработка со сите дилери на механизација:
Синлекс-Битола, Евростил-Битола,
Агровојводина-Скопје, Еурополог-Тетово,
БД Интеркар-Скопје, Хемометал-Битола.

КРЕДИТ ЗА АГРОМЕХАНИЗАЦИЈА

- ПОВОЛНИ УСЛОВИ
- МИНИМУМ ДОКУМЕНТАЦИЈА
- БРЗА ПРОЦЕДУРА

02 / 2446 000

Смртоносна зара

Вирусот кој го предизвикува беснилото се наоѓа во плунката на заразените животни и преку каснување, гребење и лижење се пренесува на други животни и на луѓето

Пишува:

Гоце Митевски, ветеринар

Беснилото е смртоносна болест кај луѓето и животните (цикачите) предизвикана од вирус. Болеста е широко распространета во светот. Секоја година повеќе од 50.000 луѓе умираат од беснило. Најголем број од овие случаи се во Азија и Африка, а 60% од жртвите се деца до 15 години. Во Европа беснилото е присутно во Бугарија, Естонија, Унгарија, Италија, Латвија, Литванија, Полска, Романија, Словачка, Словенија, Хрватска, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Србија, Албанија, Косово.

Во Македонија првиот позитивен случај е регистриран на крајот на јули 2011 година кај лисица во реонот на Велес. Една недела подоцна потврден е и вториот случај кај лисица во истиот реон. Досега се утврдени вкупно осум случаи на беснило кај диви животни (четири лисици и четири волци) во околината на Велес, Винаца, Гевгелија, Македонска Каменица и Кочани. Овој месец е потврден и првиот случај на беснило на домашно животно. Агенцијата за храна и ветеринарство на 2 март оваа година го потврди првиот случај на беснило кај мачка и тоа во се-

зна болест

БЕСНИЛО, ЗЕМЈИ И ОБЛАСТИ СО РИЗИК

Info Source: WHO Rabies/CDC
Map Production: Public Health Information
and Geographic Information Systems (PHGIS)
World Health Organization
© WHO 2008. All rights reserved.

ло Јаргулица, во околината на Радовиш. Мачката била во контакт со уште две животни, кои се еутаназирани, а АХВ ги презема сите неопходни мерки болеста да не се прошири. Засега ова е единствен потврден случај на домашно милениче заразно со смртоносна болест. Сопствениците, кои биле нападнати од мачката, се згрижени во болницата во Штип и се преземени сите мерки за спречување на развој на болеста.

Вирусот кој го предизвикува беснилото се наоѓа во плунката на заразените животни и преку каснување, гребење и лижење се пренесува на други животни и на луѓето. Преку ваков контакт навлегува во организмот и патува од раната до мозокот, каде што предизвикува

отоци и воспаление на мозокот.

По појавата на отоци и воспаление на мозокот (акутен енцефалитис) се појавуваат и првите симптоми. Периодот на појава на први симптоми, по инфицирањето (период на инкубација) може да трае од неколку дена до 3-7 недели.

Кај луѓето прв симптом е појава на болка во пределот на раната, замор, слабост, главоболка, намален апетит, потоа отежнато голтање и страв од пиење вода, зголемена активност, периодично губење на свест, парализа и смрт. Болеста не се лечи и по појавата на симптомите завршува со смрт. Но, со навремена посета на доктор и примање на соодветен третман (имунизација) болеста се спречува. ●

Лисицата – носител на вирусот

Главен извор и носител на вирусот е лисицата, која го пренесува беснилото на други диви и домашни животни. Најголем процент од заболените луѓе болеста ја добиле со каснување од домашно животно или милениче. Затоа е многу битно да се пресече ланецот на ширење на болеста од дивите на домашните животни и миленичињата преку вакцинација на кучињата и мачките. Минатата година, во мај и октомври, АХВ со финансиска помош на ЕУ изврши орална вакцинација на лисици исфрлајќи мамки со вакцина на територијата на целата држава. На 28 септември, Светскиот ден на борба против беснилото, во десет града во Македонија беа организирани бесплатни вакцинации за домашните миленичиња.

Како да ги препознаеме болните животни (диви и домашни)?

Невообичаено однесување, ноќните животни (лисици, волци) талкаат преку ден, не се плашат од луѓето, може да дојде до појава на зголемена агресивност или невообичаена питомост на дивите животни, невообичаено лаење и завивање, некоординирано движење, нарушен апетит (животните јадат предмети што не се за јадење), отежнато голтање (појава на пена на устата како резултат на неможност за голтање на плунката), парализа. Угинато животно од причина која не може веднаш да се воочи (не е застрелано, удено со моторно возило итн.), а во периоди кога веќе се потврдени случаи на беснило, претставува опасност за луѓето и домашните животни и треба да се пријави на најблиската ветеринарна станица или во АХВ.

Што ако и покрај мерките на претпазливост, сепак дојдеме во контакт со болно или сомнително животно?

Прво, раната треба добро да се измие со многу сапун и вода. Треба веднаш да се упатиме до најблиската здравствена установа. Луѓето од околината на повредениот, доколку се во можност, да го уловат сомнителното или болното животно и да го испратат до најблиската ветеринарна станица, со цел да не повреди уште некој и да се прегледа дали е болно од беснило.

И за крај, да не заборавиме, за успешно сузбивање (контрола и ширење) на оваа смртоносна болест:

Вакцинирајте ги своите кучиња и мачки против беснило (не само поради законската обврска, туку и заради вашата безбедност и безбедноста на вашите блиски);

Пријавете ги животните со сомнително однесување кај најблискиот ветеринар или ветеринарниот инспектор; Доколку дојдете во контакт со сомнително животно, веднаш темелно измијте ја раната или местото на допир со многу вода и сапун и веднаш јавете се во најблиската здравствена установа за да добиете соодветен третман (имунопрофилактика) против беснило.

Пријавување за **обука** за искористување на **обновливи** **извори на** **енергија** и **подобрување** на енергетската **ефикасност**

Проектот „Промоција на одржливи земјоделски практики, енергетска ефикасност и искористување на обновливи извори на енергија во руралните заедници на Република Македонија“ – Агронергија, спроведуван од здружението Центар за промоција на одржливи земјоделски практики и рурален развој – ЦеПроСАРД со финансиска поддршка на Шведската агенција за соработка и развој – Sida, ги известува сите заинтересирани лица дека е во тек пријавување за обуки за искористување на обновливи извори на енергија и подобрување на енергетската ефикасност. Во зависност од видот и обемот на обуките, тие ќе се спроведуваат во периодот мај – декември 2012 година.

Заинтересираните лица од Република Македонија може да се пријават за следните видови обуки:

1. Производство на биогаз;
2. Производство на биодизел;
3. Производство на пелети и брикети;
4. Искористување на сончевата енергија во земјоделството;
5. Искористување на ветерната енергија во земјоделството;
6. Мерки за подобрување на енергетската ефикасност на фарми и рурални домаќинства.

Пријавувањето можете да го извршите со допис на е-маил адресата damjan.surlevski@cepro Sard.org.mk каде што треба да наведете:

Име и презиме;
Општина и град/село;
Возраст;
Образование;
Дејност/занимање
Вид на обука за која се пријавувате.

Исто така, можете да се пријавите и на телефонскиот број 02/3061-391, лице за контакт – Сурлевски Дамјан. ●

©Print Mark

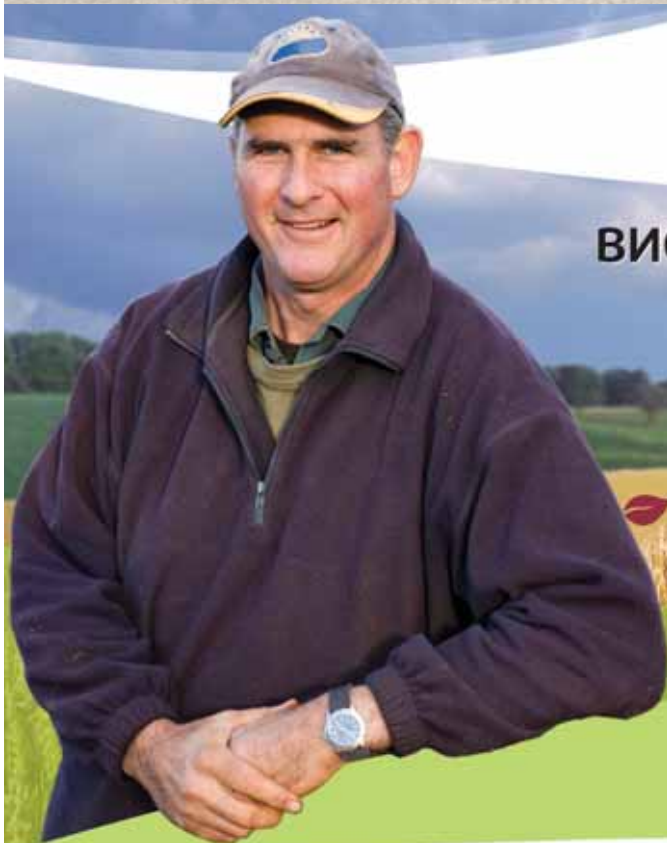

Генерален застапник за SAME DEUTZ-FAHR за Р, Македонија

AGROVOJ VODINA МЕХАНИЗАЦИЈА - NS D.O.O.E.L.

ул. Првوماјска б.б. н.Пинтија, 1050 Скопје; Тел./факс: 02/27 94 124; 27 00 904; 27 00 915

с. Логоварди, Битола, Тел.: 047 282 545; 071 313 472

ХОРИЗОНТИ
МИКРОКРЕДИТИРАЊЕ

ВИСТИНСКИ **ПАРТНЕР**
НА ВАШИОТ **БИЗНИС!**

КРЕДИТИ ДО **300.000** ДЕНАРИ

АГРО КРЕДИТ
за земјоделци

Скопје - Центар
ул. Рампо Левката 14
тел: 02/ 30 93 371

Скопје - Шуто Оризари
ул. Гарибалди 25
тел: 02/ 26 51 269

Струмица
ул. Дебарска 6
тел: 034/ 34 01 67

Гостивар
ул. ЈНА 21
тел: 042/ 22 10 17

Велес
ул. Владимир Назор 28
тел: 043/ 21 18 18

Кочани
ул. Димитар Влахов 72
тел: 033/ 27 85 56

Битола
ул. Жикица Јовановиќ-Шпанац 146 а
тел: 047/ 20 37 25

Прилеп
кеј 9-ти Септември 36
тел: 048/ 42 77 14

www.horizonti.org.mk

Трајни и разнобојни цветови

Пишува: м-р Томе Тимов, дипломиран агроном

Одгледувачите на гладиоли велат дека ова цвеќе го негуваат со посебна љубов, бидејќи цветовите се режат, ги има во разни бои и се многу трајни.

Развојот на цветниот дел на гладиолата почнува дури по садењето. Висината на температурата и интензитетот на светлината за време на поникнување битно влијаат на развојот на надземниот дел, а подоцна и на цветањето. Колку помалку светлина добива младото растение во јануари и февруари, послабо ќе

поднесува високи температури во стаклениците. Постои голема опасност цветните дршки потполно или делумно да се засушат на повиока температура. Меѓутоа, колку се деновите подолги, а светлината поинтензивна (април-мај) и отпорноста на штотуку развиените цветни дршки сразмерно се зголемува.

Гладиолите можат да се одгледуваат и на отворени површини и во ладни и загреани стакленици. Во зависност од периодот помеѓу садењето и цветањето, гладиолите ги делиме на рано цветни и доцно цветни.

Почва

Сите почви со добра структура се погодни за одгледување гладиоли. Структурата на тешките почви може да се поправи со внесување органска материја, на пример, компост или тресет за време на обарботката на почвата. За таа цел не смее да се користи свежо шталско ѓубре затоа што може да предизвика изгореници на жилите.

Создавањето на покорицата може да се спречи со покривање на почвата по садењето на луковичите со тенок слој тресет.

Доколку почвата содржи доволно хранливи материи, не треба да се ѓубри пред садење. Меѓутоа, доколку растенијата слабо растат, потребно е ѓубрење со мешани ѓубрива. Во текот одгледувањето почвата постојано мора да биде влажна.

Климата во стакленикот

Треба да се придржуваме кон пропишаните температури. При повисоки температури постои поголема опасност од сушење на цветните пупки. Во мај и јуни во стакленикот е дозволено температура повисока од 17 степени затоа што во тоа време има доволно светлина за развој на цветни пупки.

Доколку кај крупноцветните гладиоли ги отстраниме бочните изданоци, можеме да очекуваме голема и квалитетна цветна пупка. Меѓутоа, ако не ги отстраниме бочните изданоци, ќе имаме повеќе цветни дршки со слаб квалитет.

Штетници

Trips/Thaenotrips gladioli/ предизвикува светли и сјајни дамки на листовите и цветовите.

Режење на цветовите

Цветовите се режат кога најдолната пупка ќе почне да се отвора. Доколку цветовите се режат порано, горните пупки нема да се отворат. Меѓутоа, ако се режат расцветани, цветовите за време на бербата и транспортот ќе бидат значително оштетени. ●

Акција и реакција за „Моја земја“

Доколку сакате да добивате „Моја земја“, единствено списание за земјоделство и рурален развој може да се претплатите и да станете дел од актуелните збидувања во аграрот.

Секој нов претплатник добива комплет од претходно објавените изданија на списанието. Едноставен и брз начин на претплата

1. Пополнување на уплатница и плаќање во банка
2. По уплатата контактирајте ја редакцијата на списанието „Моја земја“ на телефонот 02/3099042.

Контакт лице Благојче Најдовски се со цел да се ажурира вашата адреса за домашна достава на списанието.

Уште побрзо и едноствено

Претплатување во петте регионални канцеларии на ФФРМ во Скопје, Битола, Гостивар, Кочани и Струмица.

Може да уплатите за

> шестмесечна претплата- 300 денари

> годишна претплата-550 денари

УПЛАТУВАЧ		ПРИМАЧ	
ИМЕН НА УПЛАТУВАЧОТ		ИМЕН НА ПРИМАЧОТ	ФФРМ Медина Доел Скопје
БАНКА НА УПЛАТУВАЧОТ		БАНКА НА ПРИМАЧОТ	Про Кредит Банка
ПОСЛУЖБА НА КРОЈ - ОБЗЕМУВАЊЕ		ТРАНСАКЦИСКА СМЕТКА	380164533300146
ЦЕЛ НА ДОЗНАКА	Тодорина Претплата за „Моја Земја“	БЕЗНОС	550,00
ДАТУМ НА УПЛАТА	С	МКД	
ИНСТИТУТ		ИНФРА	
		ПЛАЌЕЊЕ	2

Владата на Република Македонија -
Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој
во соработка со
Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство – Тело за управување со ИПАРД
на 31.03.2012 година објавуваат

ЈАВЕН ПОВИК бр.01/2012

за доставување на барања за користење на средства од ИПАРД програмата 2007-2013

Врз основа на член 7 став 1 алинеја 9 од Законот за основање на Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој („Службен весник на Република Македонија“ бр. 72/2007, 05/2009) и согласно Програмата за користење на средствата од Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската Унија (ИПАРД) за период 2007-2013 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/2009), се објавува Јавен повик за доставување на барања за користење на средства од ИПАРД програмата 2007-2013 за следниве мерки:

- Мерка 101** - Инвестиции на земјоделските стопанства со цел нивно реструктурирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија каде што прифатливи проекти се оние чиј вкупен износ на прифатливи трошоци е од минимум 5.000 евра, (307.521,00 денари во денарска противвредност) и максимум 400.000 евра (24.601.680,00 денари во денарска противвредност),
- Мерка 103** - Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделските и рибните производи со нивно реструктурирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија каде што прифатливи проекти се оние чии вкупен износ на прифатливи трошоци е од 15.000 евра (922.563,00 денари во денарска противвредност) и максимум 800.000 евра, (49.203.360,00 денари во денарска противвредност) со исклучок на инвестиции за воспоставување на кланични капацитети за живина каде што прифатливи проекти се оние чии вкупен износ на прифатливи трошоци може да достигне максимум 3.000.000 евра (184.512.600,00 денари во денарска противвредност), и
- Мерка 302** - Диверзификација и развој на руралните економски активности каде што прифатливи проекти се оние чии вкупен износ на прифатливи трошоци е минимум 5.000 евра (307.521,00 денари во денарска противвредност) и 200.000 евра (12.300.840,00 денари во денарска противвредност).

За мерка 101 и мерка 103 барања може да доставуваат физички и правни лица за инвестиции лоцирани на територијата на Република Македонија, додека за мерка 302 барања може да доставуваат физички и правни лица за инвестиции кои се наоѓаат во рурални средини.

Финансиската поддршка за овој Јавен повик е составена од 75% средства обезбедени од петтата компонента на Инструментот за претпристапна помош за рурален развој на Европската Унија (ИПАРД) согласно Повеќегодишната Финансиска Спогодба 2007-2011 и 25% средства обезбедени од Буџетот на Република Македонија.

Потребната документација за подготовка и поднесување на барања, вклучително и Упатствата за корисниците на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 може да се превземат на следната веб-адреса: **www.ipardpa.gov.mk**, како и лично во приемницата на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој и во најблиските регионални центри или работни единици на Агенцијата за поттикнување на развој во земјоделството секој работен ден од 8:30 до 16:30 часот.

Барања за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 со утврдената потребна документација се доставуваат задолжително во затворен плик со назнака на предната страна на пликот во горниот лев агол "НЕ ОТВАРАЈ" за Јавен повик ИПАРД број 02/2011 и назначување на шифрата на мерката за која се поднесува барањето. Барањето може да се достави по пошта на адреса: "Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој", бул. 3-та Македонска бригада бр. 20, (згр. Македонија Табак блок Ц), 1000 Скопје како препорачана пратка или лично во писарницата на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, секој работен ден од денот на објавувањето на овој Јавен повик заклучно со денот на датата на крајниот рок за поднесување на барања. Напомена: Барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и доставената придружна документација НЕ СЕ ВРАЌААТ. Заради извршувањето на контролата на терен потребно е барателот кај себе да задржи копии од целокупната документација доставена до Агенцијата.

Крајниот рок за поднесување на барањата е 15.05.2012 година.

Контакт за подетални информации:

тел: 02 3097-460

факс: 02 3097-454

e-mail: ipardpa.info@ipardpa.gov.mk

ТЕЧНИ МИНЕРАЛНИ ЃУБРИВА И ХЕЛАТИ

Производната палета од течни минерални ѓубрива кои се N-P-K комбинации, се користи за балансирана исхрана кај сите градинарски, полјоделски, овошни култури и кај виновата лоза, преку системот за микронаводнување - капка по капка, микродождеење и преку фолијарна апликација. Растворите од метални хелати (Fe, Mg, Zn и др.) се додаваат во почвата како микроелементи.

МАГНИСАЛ NPK 12-5-7 + ME
МАГНИСАЛ VI NPK 31-0-0 + ME
МАГНИФЕРТ VI СУПЕР NPK 3-20-28 + 3% EDTA
МАГНИФЕРТ VII NPK 9-0-6 + 10% CaO + 2% MgO
МАГНИЦВЕТ NPK 7-1-5 + ME
МАГНИХОРТАЛ NPK 10-5-5 + ME

МАГНИСАЛ IV NPKV 10-6-8-0,5 + ME
МАГНИФЕРТ NPKV 8-4-8-1 + ME
МАГНИФЕРТ IV NPKV 8-6-8-1 + ME

МАГНИ ФЕР ХЕЛАТ (22% ЖЕЛЕЗЕН ХЕЛАТ)
МАГНИ МАГ ХЕЛАТ (24% МАГНЕЗИУМ ХЕЛАТ)
МАГНИ ФЕР МАГ ХЕЛАТ (14% ЖЕЛЕЗЕН ХЕЛАТ,
3% МАГНЕЗИУМ НИТРАТ)
МАГНИ ЦИНК ХЕЛАТ (22% ЦИНК ХЕЛАТ)

КАЛЦИУМ НИТРАТ 40%
МАГНЕЗИУМ НИТРАТ 36%
МАГНЕЗИУМ СУЛФАТ 35%
АМОНИУМ НИТРАТ 50%

ПРЕПАРАТ ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

НОВО!

БЕЛО МАСЛО 95 AL

АЛКАЛОИД
СКОПЈЕ
www.alkaloid.com.mk

Алкалоид АД Скопје, ПЦ Хемија, Козметика и Билкарство
тел: ++389 2 3104 254; 3104 052; 3104 228; моб: 070 289 667; факс: 3104 027

Signum®

Непобедлив во борбата против габните болести кај земјоделските култури

култура	индикација	доза	каренца
коскесто овошје	<i>Monilia laxa</i> (сушење на цветови и гранчиња) <i>Monilia fructigena</i> (сушење на плодови) <i>Blumeriella jaarii</i> (сипаница на лист)	0,7 кг/ха	7 дена
винова лоза	<i>Botrytis cinerea</i> (сиво гниење)	1 кг/ха	14 дена
јагоди	<i>Botrytis cinerea</i> (сиво гниење) <i>Sphaerotheca macularis</i> (пепелница) <i>Colletotrichum acutatum</i> (антракноза)	1,5 кг/ха	3 дена
пиперки и домати	<i>Leveillula taurica</i> (пепелница) <i>Botrytis cinerea</i> (сиво гниење) <i>Fulvia fulva</i> (мувла на лист)	1-1,5 кг/ха	3 дена
компир	<i>Alternaria solani</i> (дамкавост на листот)	0,25 кг/ха	14 дена
марула, ротквица	<i>Botrytis cinerea</i> (сиво гниење) <i>Sclerotinia sclerotiorum</i> (бело гниење)	1 кг/ха	14 дена
зелка	<i>Alternaria brassicola</i> (црна дамкавост) <i>Mycosphaerella brassicola</i> (сива дамкавост)	1 кг/ха	14 дена
кромид, лук и праз	<i>Alternaria porri</i> (црна дамкавост) <i>Phytophthora porri</i> (пламеница) <i>Rhizoctonia porri</i> (р'га на кромид)	1,5 кг/ха	14 дена
морков	<i>Erysiphe heraclei</i> (пепелница) <i>Sclerotinia sclerotiorum</i> (бело гниење)	0,75 кг/ха	14 дена

© = рег. знак BASF
Овој проспект е од советодавен карактер.
Пред употреба внимателно да се прочита упатството.

ХЕМОМАК ПЕСТИЦИДИ

тел: 043-212-552, 043-212-553, факс: 043-243-210

www.hemomakpesticidi.com.mk

e-mail: hemomak@t-home.mk

BASF

The Chemical Company